

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

หนังสือ มูสิกะนันท์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
กันยายน 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
กันยายน 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS OF PEOPLE IN CHANGKLANG
DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

NUNGHATHAI MUSIKANAN

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

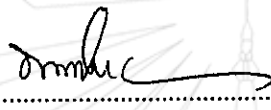
SEPTEMBER 2016

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

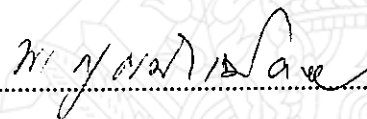
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้พิจารณาสารนิพนธ์
ของ นางสาวหนึ่งทัย มุสิกะนันท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คณะสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัยได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์กมล หนูทองแก้ว)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตริทรัพย์)

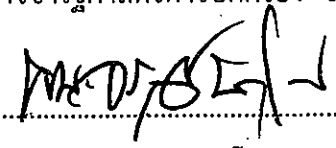
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูธรรมจักรเจดีย์ภิบาล, ดร.)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย ท้าวมิตร)

..... กรรมการ
(ดร.ดำรง โยธารักษ์)

คณะสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(พระมหาอรุณ ปณณารุโณ)

วันที่ 13 เดือน กันยายน พ.ศ. 2559

5720650331008 : MAJOR : GOVERNMENT: M.Pol.sc. (MASTER OF POLITICAL SCIENCES)

KEYWORDS : PARTICIPATION, LOCAL POLITICS

NUNGHATHAI MUSIKANAN : PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS OF PEOPLE IN CHANGKLANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE. ADVISOR COMMITTEE : ASSOC. PROF. DR. KANTAPHON NUTHONGKAEW, ADVISOR, ASSOC. PROF. DR. DETCHAT TREESAP, CO-ADVISOR. 126 PP. B.E. 2559 (2016).

The objectives of this thematic were as follows 1) to study on participation in local politics of people in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province. 2) to compare on participation in local politics of people in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province in terms of sexes, ages, degrees of education, and occupations as differently and 3). to study the suggestions on problem and resolution on participation in local politics of people in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province. The population were people who have right for general election in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province for 30,023 persons, sample size according to Taro Yamane's formula, the samples were about 400 persons, the instrument for data collection was questionnaire, data analysis by package computer program, the statistics were applied as follows; frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, F-test and to test the difference in each pair by LSD method

The findings were as follows.

1) Participation in local politics of people in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province by overview was at more level for all aspects when considered in each aspect found that the aspect of checking and evaluate were the highest mean, and followed up the aspect of political right using and the aspect of political news following was the lowest mean respectively. classified in terms of sexes, ages, degrees of education, and occupations found that by overview was at more level.

2) The comparative results on participation in local politics of people in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province in terms of ages, degrees of education and occupations found that there were different as statistically significance at 0.05, and in terms of sexes found that there were not different as statistically significance at 0.05.

3) The suggestions on participation in local politics of people in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province. The highest frequency problem found that the aspect of public information and application of chief and member of sub-district administrative organization were less. The resolution found that the highest was the aspect of political news following i.e. there should have more public information multi media to people know on political news as usual.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ พระเทพวินยาภรณ์ ที่ปรึกษา รองอธิการบดี พระศรีธรรมประสาธน์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช พระมหาอรุณ ปณฺญารุโณ คณบดี คณะสังคมศาสตร์ พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล, ดร. ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย ท้าวมิตร ดร. ดำรง โยธารักษ์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย อีกทั้งได้สละเวลาในการชี้แนะแนวทางตลอดจนการตรวจแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อย

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑิลา หนูทองแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตริทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้สละเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณ ดร. สุภาพ เต็มรัตน์ ดร. สุปรีชา ชำนาญพุดิพร และนายธวัช หงส์บิน ในฐานะทั้ง 3 ท่านได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถามและให้คำแนะนำอย่างดียิ่งในการจัดทำแบบสอบถาม และการจัดทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณ นายอำเภอข้างกลาง และประชาชนอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกคน ที่สละเวลาเพื่อทำการสอบสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ให้สำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่ให้กำลังใจและโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษา ผู้ใกล้ชิดที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ คน ที่คอยเป็นแรงใจทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่คุณพ่อและคุณแม่ และอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกคน

หนึ่งทัย มุสิกะนันท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
ประกาศคุณูปการ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่	1
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น	15
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	32
2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	35
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	41

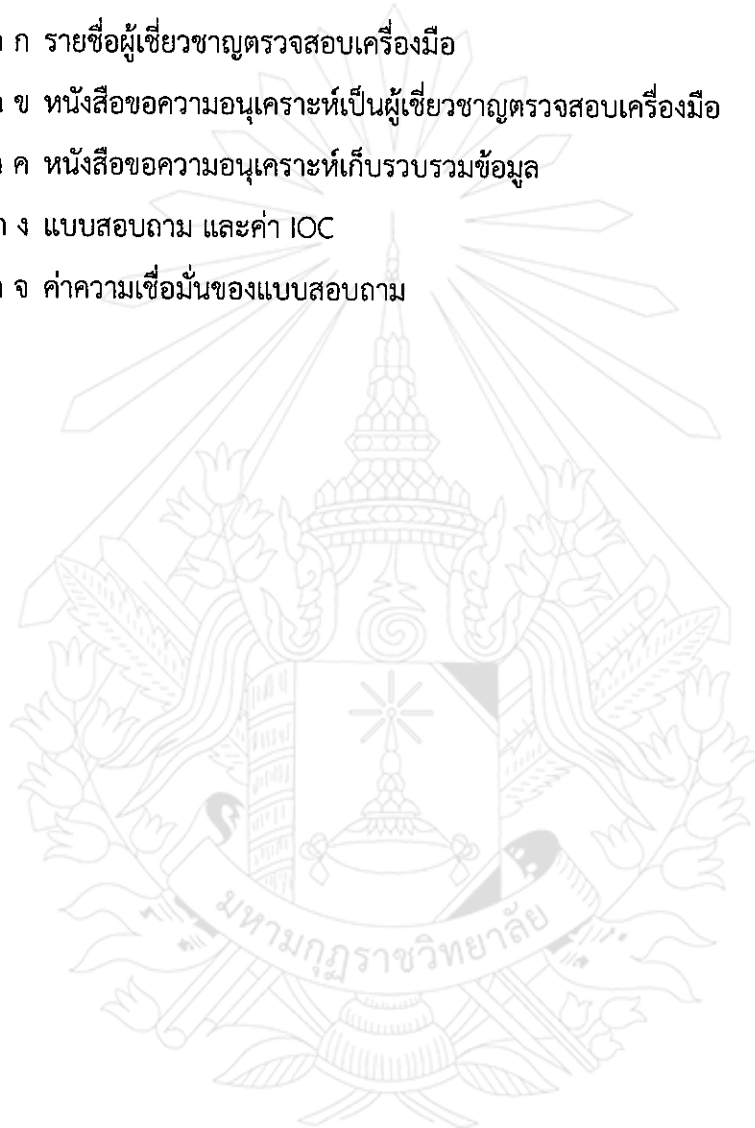

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	41
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช	49
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ	53
ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน	60
ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช	85
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
5.1 สรุปผล	89
5.2 อภิปรายผล	92
5.3 ข้อเสนอแนะ	98
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	98
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	99

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	106
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	108
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	112
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม และค่า IOC	114
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	124
ประวัติผู้วิจัย	126

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	47
4.2	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	47
4.3	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	48
4.4	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	48
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม	49
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทาง การเมือง	50
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	51
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและ ประเมินผลทางการเมือง	52
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามเพศ	53
4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามอายุ	54
4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามระดับ การศึกษา	56
4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามอาชีพ	58
4.13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามเพศ	60
4.14	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้าง กลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีเพศต่างกัน	60
4.15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทาง การเมือง จำแนกตามเพศ	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีเพศต่างกัน	61
4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามเพศ	62
4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีเพศต่างกัน	62
4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง จำแนกตามเพศ	63
4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ที่มีเพศต่างกัน	63
4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามอายุ	64
4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอายุต่างกัน	64
4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอายุต่างกัน	65
4.24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง จำแนกตามอายุ	66
4.25 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีอายุต่างกัน	66
4.26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามอายุ	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.27 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุต่างกัน	67
4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง ที่มีอายุต่างกัน	68
4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและ ประเมินผลทางการเมือง จำแนกตามอายุ	69
4.30 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ที่มีอายุต่างกัน	69
4.31 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามระดับ การศึกษา	70
4.32 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	70
4.33 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน	71
4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทาง การเมือง จำแนกตามระดับการศึกษา	72
4.35 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทาง การเมือง ที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน	72
4.36 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าว สารทางการเมือง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับการศึกษา	74
4.38 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	74
4.39 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	75
4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง จำแนกตามระดับการศึกษา	76
4.41 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	76
4.42 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	77
4.43 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามอาชีพ	78
4.44 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอาชีพต่างกัน	78
4.45 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอาชีพต่างกัน	79
4.46 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง จำแนกตามอาชีพ	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.47 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มี อาชีพต่างกัน	80
4.48 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าว สารทางการเมือง ที่มีอาชีพต่างกัน	81
4.49 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามอาชีพ	82
4.50 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีอาชีพต่างกัน	82
4.51 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง ที่มีอาชีพต่างกัน	83
4.52 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและ ประเมินผลทางการเมือง จำแนกตามอาชีพ	84
4.53 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ที่มีอาชีพต่างกัน	84
4.54 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช	85
4.55 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช	86

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1	แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา 3 ระดับ	26
2.2	แสดงบันไดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	27
2.3	แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	39

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยสิ่งสำคัญก็คือ ประชาชน และความสมบูรณ์แบบระบอบประชาธิปไตยก็คือ การที่ประชาชนสามารถเข้ามามีสิทธิมีเสียงในการปกครองตนเองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่เนื่องจากความจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น จำนวนประชากรที่มีมากเกินไปที่จะเข้ามาดำเนินการทางการเมืองท้องถิ่นได้โดยตรง จึงทำให้มีระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยอาศัยตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วม ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งหาผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทนตนเอง ทั้งในด้านนิติบัญญัติ และการบริหาร เพราะความสำเร็จของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่การเลือกตั้งนำมาซึ่งการจัดตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และจำกัดการกระทำของรัฐบาล นอกจากนี้การเลือกตั้งยังเป็นกลไกเชื่อมโยงทัศนคติกิจกรรมสาธารณะของประชาชนเข้ากับนโยบายของรัฐบาล ความสำคัญยิ่ง อีกอย่างหนึ่ง ในระบอบประชาธิปไตยก็คือ การกระทำของรัฐบาลต้องสอดคล้องกับความปรารถนาของประชาชน ซึ่งการเลือกตั้งจะสร้างกลไกเชื่อมโยง ส่วนสำคัญของส่วนนั้นเข้าด้วยกัน (กรมการปกครอง, 2550, หน้า 48)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตนเอง มีการออกกฎหมายที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เช่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 เป็นต้น หากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ย่อมทำให้ทราบบทบาทสิทธิและหน้าที่ของตนเอง สามารถที่จะจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชน นอกจากไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติแล้ว การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชนสามารถเกิดได้ในหลายระดับ เช่น การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิระดับสูง ได้แก่ การลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง การเป็นผู้มีส่วนร่วมนำเสนอพรรค การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรค การบริจาคเงินหรือช่วยเหลือพรรคและผู้สมัครในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น ส่วนการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิระดับกลาง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชักจูง ให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน และการติดตามข่าวสารการเมือง เป็นต้น การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิทั้ง 3 ประเภท ดังกล่าว เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประเพณีนิยม ในระยะหลังการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกเรียกรวม ๆ กันว่า การเมือง หรือการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิแบบใหม่เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติในอดีต (Unconventional) เช่น การประท้วง การต่อต้าน และการไม่ให้ความร่วมมือกับนโยบายหรือการดำเนินการทางการเมืองของรัฐบาลด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้ถูกต้องตามกฎหมาย

มีกับนโยบายหรือการดำเนินการทางการเมืองของรัฐบาลด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือแม้กระทั่งผิดกฎหมาย จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิใน ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้อย่างไร (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546, หน้า 35)

อำเภอข้างกลาง เป็นอำเภอที่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช อาชีพส่วนใหญ่ของประชากร คือ อาชีพรับจ้างทั่วไปและเกษตรกรรมเป็นหลัก ตามนโยบายของรัฐบาลมุ่งเน้นให้ท้องถิ่นเป็นหน่วยงาน ราชการที่ช่วยแบ่งเบาภาระในการพัฒนาจากส่วนกลาง โดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ประชาชนที่อยู่ใน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากข้อมูลการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการ เข้ามีส่วนร่วมประชาคมหมู่บ้านจะเห็นได้ว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนการเข้าร่วม ประชาคมหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งการเข้าร่วมประชาคมดังกล่าวมีผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะการเมืองท้องถิ่นในอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ใกล้ชิด กับประชาชนและมีผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนโดยตรง และเป็นหัวใจหลักของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย หากได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้ประชาชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช น่าจะ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะชนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นข้อสนเทศในการส่งเสริมและ พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัด นครศรีธรรมราช

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30,023 คน (ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
- ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
- ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ สถานที่ พื้นที่อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ดียิ่งขึ้น

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

การเมืองท้องถิ่น หมายถึง การเมืองท้องถิ่นในเขต อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ส่วนการกระจายอำนาจให้องค์กรบริหารกิจการเพื่อประชาชน และโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองและบริหารงานของท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนอง ความต้องการของท้องถิ่นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัคดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงกับ ความต้องการของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำ ที่มีอิทธิพลต่อการเมือง ซึ่งมีผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจของรัฐบาล และต่อ

กระบวนการเลือกผู้บริหารประเทศ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม และการกระทำอาจเป็นไปได้ทั้งการ การกระทำที่มีการรวมกลุ่มและไม่รวมกลุ่ม เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ประสบความสำเร็จหรือ ล้มเหลว ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวอาจเป็นกิจกรรมในระดับชาติ หรือท้องถิ่นก็ได้ แต่จะต้องเป็นไปตาม ความสมัครใจของประชาชน ซึ่งลักษณะของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับสารนิพนธ์ ฉบับนี้ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมรับฟังและติดตามข่าวสารทางการเมืองระดับท้องถิ่นจากสื่อต่าง ๆ มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นกับ บุคคลอื่นรวมถึงการพูดจาถกเถียงเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ้าน มีส่วนร่วมติดต่อพูดคุยกับ ผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายทางการเมือง มีส่วนร่วมติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ เจ้าหน้าที่การเมือง มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองโดยตรงกับเจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมืองท้องถิ่น และร่วมรับฟังการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น

2) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายประชาธิปไตยในชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อป้องกันการซื้อสิทธิ ขายเสียง เข้าร่วมกิจกรรมการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นผู้ให้การหาเสียงในระดับชุมชนให้กับ ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3) ด้านการตรวจสอบและประเมินทางการเมือง หมายถึง ร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดย เป็นสมาชิกหรืออาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ร่วมตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกา ร่วมติดตามผลการเลือกตั้งท้องถิ่น ร่วมติดตามการนับผลคะแนน และร่วมติดตามตรวจสอบการทำงานของ เจ้าหน้าที่และนักการเมืองท้องถิ่น

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีสิทธิเลือกตั้งที่มีชื่อตาม ทะเบียนราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์เรื่องนี้ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ

1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ คือ 1) 18 - 25 ปี, 2) 26 - 40 ปี, 3) 41 - 55 ปี และ 4) 56 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) ประถมศึกษา, 2) มัธยมศึกษา, 3) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และ 4) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 อาชีพ คือ 1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว, 3) รับจ้าง/เกษตรกรกรรม และ 4) นักเรียน นักศึกษา

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

2.1.1 ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion)

มาสโลว์ (Abraham H.Maslow) (อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์, 2527, หน้า 7-8) ได้กล่าวว่าการเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือ การเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม

โดยเฉพาะในเรื่อง ความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าลำดับขั้นความต้องการ (hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปมากมีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) เป็นความต้องการ ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (survival needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถและความสำคัญของบุคคล

5. ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุดที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเองเพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

จากทฤษฎีของมาสโลว์ ปัจจัยที่เป็นความต้องการระดับล่าง เช่น ความต้องการทางร่างกายก็ดีหรือด้านความมั่นคงปลอดภัยก็ดี เป็นความต้องการที่มาจากสิ่งจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) ในขณะที่ความต้องการระดับสูงเช่นความต้องการได้รับการยกย่องนับถือหรือ ความต้องการความสำเร็จตั้งใจปรารถนาที่ดีมีลักษณะเป็นสิ่งจูงใจจากภายใน (Intrinsic motivation) มาสโลว์เชื่อว่า มนุษย์จะต้องได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐาน คือความต้องการทางร่างกายก่อนจึงจะเกิดแรงจูงใจในระดับสูงขึ้นไป คือด้านความมั่นคงปลอดภัยและความต้องการทางสังคมตามลำดับ เมื่อไรก็ตามที่ความต้องการเหล่านี้ยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเป็นพลังที่ส่งผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมของบุคคลนั้น แต่ถ้าความต้องการระดับใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการ ระดับนั้นจะไม่เป็นแรงจูงใจอีก โดยผู้นั้นจะแสวงหาความต้องการระดับที่สูงขึ้นไป ทั้งนี้ ยกเว้นความต้องการขั้นสูงสุด คือ ความต้องการความสำเร็จตั้งใจปรารถนา ที่ยังเป็นแรงจูงใจอยู่เสมอแม้ว่าบุคคลจะได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นนี้แล้วก็ตาม และผลวิจัยชี้ว่า มนุษย์แต่ละคนมีระดับความต้องการที่เป็นแรงจูงใจต่างกัน ทั้งนี้มีใช้ทุกคนที่สามารถตอบสนองความต้องการในระดับสูง จากการทำงาน

สรุปได้ว่า ความต้องการทางร่างกายก็ดีหรือด้านความมั่นคงปลอดภัยก็ดี เป็นความต้องการที่มาจากสิ่งจูงใจภายนอก ในขณะที่ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือหรือความต้องการความสำเร็จตั้งใจปรารถนาที่ดีมีลักษณะเป็นสิ่งจูงใจจากภายใน

ยุทธพร รูปงาม (2545, หน้า 8-9) ได้รวบรวมทฤษฎีการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาไรต์เอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะเกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

2. ทฤษฎีสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

3. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าหมายโดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive

Leader) ผู้นำพลวัตคือเคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic Leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงาน สร้างสรรค์ ที่เรียกว่าผู้นำนินทา (negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิด การระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ ร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

4. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method) การใช้ระบบ บริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยายเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือ ในการดำเนินการ แต่อย่างใดก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุดในเรื่องการใช้บริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหาร เป็น การให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ได้แก่ ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) ทฤษฎีสร้างความรู้สึก ชาตินิยม (Nationalism) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการ บริหาร (Administration and Method)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

เสถียร เหลืองอร่าม (2526, หน้า 139) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยว ข้องกับกลุ่มด้วยจิตใจ มีส่วนในการสนับสนุน ริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มและรับ ผิดชอบกิจกรรมของกลุ่มตามค่านิยมนี้การเข้ามีส่วนร่วมด้วยแนวคิด 3 ประการ คือ

1. การเข้ามีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่ผู้ปฏิบัติงานเข้าเกี่ยวข้องด้วยจิตใจ จึงเป็นเรื่องทางจิตวิทยา ยิ่งกว่ากายภาพ

2. การเข้ามีส่วนร่วมกระตุ้นผู้ปฏิบัติให้มีส่วนออกกำลังปัญญา และกำลังความคิดในการ สร้างสรรค์เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร หรือสถาบัน โดยนัยนี้การเข้ามีส่วนร่วมจึงแตกต่าง จากกลุ่ม ผู้ให้ความยินยอมมิได้มีส่วนให้แนวความเห็นชอบเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนรับผิดชอบในกิจกรรมขององค์กรหรือ สถาบัน โดยที่ฝ่ายปฏิบัติงานมีส่วนริเริ่มและสร้างสรรค์ จึงมีความต้องการให้เห็นว่าการดำเนินงาน ตามแนวความคิดของตนนั้นบรรลุความสำเร็จ โดยนัยนี้ฝ่ายปฏิบัติงานจึงมีส่วนรับผิดชอบในกิจกรรม ขององค์กร เมื่อผู้ปฏิบัติงานเริ่มมีส่วนรับผิดชอบยิ่งสนใจต้องทำงาน โดยร่วมมือกันเป็นกลุ่มก่อนจะ ทำคนเดียวไม่ได้

สุพจน์ พิสุทธิวงศ์ (2539, หน้า 16) ได้กล่าวถึง “การมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องทีบุคคลและกลุ่ม คนเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อ ตนเอง และส่วนร่วม ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดวิถีชีวิตของคนอย่างเป็นตัวของ ตัวเอง”

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2541, หน้า 24-25) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่า สมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผน และการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของประชาชนในชุมชน”

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2542, อัดสำเนา) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกัน ในเรื่องความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ กล่าวคือ การเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่มาร่วมปฏิบัติการจะต้องมีความตระหนักว่า การปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวทำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ”

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2542, อัดสำเนา) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะต้องมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการนั้น ๆ เหตุผลเบื้องต้นของการที่คนเราสามารถรวมกันได้ ควรจะต้องมีความตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยหรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์กร (Organization) ดังนั้น องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการได้

การพัฒนาคุณภาพชีวิตในเรื่อง คนอยู่ร่วมกับป่าจำเป็นต้องมีพื้นฐานจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งนักวิชาการตลอดจนนักพัฒนา ได้มีแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วม ในหลายประเด็น ดังนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2543, หน้า 6) ได้เสนอความหมายหลักสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและองค์การอาสาสมัครต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันในกิจกรรมต่อไปนี้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ ได้แก่

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิด และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน ขจัดและแก้ไขปัญหา
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
6. เพื่อร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงานที่วางไว้
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และซ่อมบำรุงรักษาโครงการ

นอกจากนี้ ไพรินทร์ เตชะรินทร์ ได้สรุปหลักการ และแนวทางการพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า

1. ต้องยึดหลักความต้องการ และปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม
2. กิจกรรมต้องดำเนินการในรูปกลุ่มเพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน
3. ให้คำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน และปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
4. กิจกรรมที่ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร วัฒนธรรมของชุมชน
5. การเริ่มต้นควรอาศัยผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านเคารพนับถือ
6. ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 780) ได้กล่าวว่า ความหมายโดยรูปศัพท์นั้น ต้องอาศัยจากความหมายของสามัญชนโดยทั่วไปที่เข้าใจกันในสังคมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ที่ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า “ส่วน” นั้น เป็นคำนาม แปลว่า “สิ่งที่แบ่งจากส่วนรวม” ส่วน “รวม” เป็นคำช่วยกริยาแปลว่า “มีส่วนร่วมอยู่ด้วยกัน”

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2546, หน้า 139) ได้กล่าวถึง “การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง”

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2547, หน้า 117) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการสังสรรค์ทางสังคม มักมีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่ม โดยที่มีการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มขึ้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2547, หน้า 183) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า “เป็นการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้การทำงาน (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย”

สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมได้ว่า เป็นความหมายร่วมกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องที่เห็นพ้องต้องกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการรวมพลังความพยายาม และทรัพยากรใด ๆ ที่เห็นควรนำมาใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่เขาได้ตั้งเอาไว้ ซึ่งผู้มีส่วนร่วมได้ริเริ่ม และลงมือกระทำตามความคิด และจิตวิญญาณของตนเอง รวมทั้งเป็นกระบวนการกระทำที่เขาสามารถควบคุมได้ หากการมีส่วนร่วมเป็นเพียงการเอาคนมาร่วมกระทำกิจกรรมบางอย่างตามความคิด หรือการวางแผนของผู้อื่น และควบคุมโดยผู้อื่นนั้นไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility

ความร่วมมือร่วมใจ หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ห่วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ ที่มีประสิทธิภาพที่มีประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมหรือการงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการทำงาน และในการให้ความเชื่อถือไว้วางใจ
 ดังนั้น การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อให้วัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ
 (ความร่วมมือร่วมใจ) โดยการกระทำดังกล่าวในห้วงเวลา และลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ
 คือถูกจังหวะและเหมาะสม (การประสานงาน) กับทั้งกระทำการดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้
 ประจักษ์ว่าเชื่อถือไว้วางใจ (ความรับผิดชอบ)

2.2.2 รูปแบบในการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทวิวงค์ ศรีบุรี (2541, หน้า 36-37) ได้กล่าวว่า จากสิ่งที่ได้พบทวนมาทั้งหมดเกี่ยวกับการมี
 ส่วนร่วมของประชาชน อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกิจ
 การสาธารณะของภาครัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด สามารถ
 กระทำได้ใน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนในพื้นที่
 โครงการและผู้จะได้รับผลกระทบ จะต้องได้รับแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนิน
 การและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับข่าวสารดังกล่าวต้องได้รับก่อนการตัดสินใจ
 ดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในลักษณะของ
 การปรึกษาหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่มีส่วนได้เสียโดยตรง ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับฟัง
 ความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างให้
 ประชาชนได้ทราบ และรับข้อเสนอแนะ เพื่อประกอบการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public meeting) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ผู้ดำเนิน
 โครงการกับประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย จะได้ทำความเข้าใจร่วมกันด้วยเหตุผล ซึ่งการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในรูปแบบนี้สามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community meeting) ซึ่งจัดประชุมในชุมชนที่จะได้รับ
 ผลกระทบจากโครงการโดยผู้ดำเนินการจะส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการ (Public hearing) การประชุมลักษณะนี้
 จำเป็นสำหรับโครงการขนาดใหญ่ที่มีเรื่องของเทคนิค และวิชาการที่เกี่ยวข้อง การประชุมลักษณะนี้
 ต้องเปิดกว้างสำหรับสาธารณะ

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ถือเป็นเป้าหมาย
 สูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางปฏิบัติจริง การดำเนินโครงการซึ่งมักดำเนินการในรูปแบบ
 ของคณะกรรมการจะต้องมีตัวแทนของประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

5. การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้แม้จะไม่ใช่วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนโดย
 ตรงแต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องสิทธิหรือการใช้สิทธิของประชาชนเมื่อเห็นว่าเกิดความไม่โปร่งใส
 หรือความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นมากต่อการ
 พัฒนาหรือการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อไปในอนาคตเพราะการที่จะให้
 ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมจำเป็นจะต้องมีการให้ข่าวสารที่แท้จริง และถูกต้องโดยมีการกำหนดขั้นตอน
 การมีส่วนร่วมอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ

ที่สำคัญที่สุดที่ผู้ตัดสินใจจะต้องเข้าใจและยอมรับสำหรับสังคมไทย คือ เมื่อมีผู้เสียผลประโยชน์ คนเหล่านั้นจะออกมาคัดค้านและต่อต้านโครงการหรือกิจการทุกรูปแบบ และทุกวิถีทาง โดยจะพยายามชี้แจงให้ประชาชนอื่นหรือกลุ่มอื่นได้เห็นถึงผลกระทบหรือความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือกลุ่มของตนเองซึ่งในบางครั้งอาจจะมีผู้เสียประโยชน์จากโครงการไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์และคนกลุ่มนี้สามารถสร้างการคัดค้านให้เป็นข่าวใหญ่โตตามสื่อประเภทต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการจะนิ่งเฉยเพราะทราบที่อยู่แล้วว่าจะอย่างไรเสียตนเองก็ได้รับผลประโยชน์ จึงไม่ยอมออกมาชี้แจงหรือสนับสนุนโครงการหรือกิจการนั้น ๆ ทำให้ประชาชนกลุ่มอื่นหรือในพื้นที่อื่นจะได้ยิน และฟังข่าวสารของผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้เสียประโยชน์เท่านั้น ซึ่งจะเป็นการเบี่ยงเบนความเข้าใจ และการยอมรับในกิจการหรือโครงการนั้น ๆ

พิบูลย์ ไชยคุณ, (2545, หน้า 19) สำหรับการมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมต่าง ๆ นั้น อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็ได้ นักวิชาการได้แบ่งขั้นตอนหรือขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมไว้แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ

ในรูปแบบของการมีส่วนร่วม ได้แบ่งไว้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. เป็นสมาชิก (Membership)
2. เป็นสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
3. เป็นสมาชิกผู้บริจาค (Financial Contribution)
4. เป็นกรรมการ (Membership on Committees)
5. เป็นผู้นำหรือประธาน (Position of Leadership)

นอกจากนี้ ได้แบ่งแบบของผู้มีส่วนร่วม (Type of Participants) ออกเป็น 3 แบบ คือ

1. ผู้กระทำ (Actor)
2. ผู้รับผลการกระทำ (Recipient)
3. สาธารณชนทั่วไป (Public)

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen, J. And Uphoff, N.T.) (อ้างถึงใน อีรพล ชนะสกุล, 2548, หน้า 8-9) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่
  - 1.1 การตัดสินใจตั้งแต่ในระยะเริ่ม
  - 1.2 การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม
  - 1.3 การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโครงการให้มีการสนับสนุนด้านทรัพยากร การเข้าร่วมบริหาร การร่วมมือ ทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป
4. การมีส่วนร่วมในประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านวัตถุประสงค์ประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการร่วมตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ และร่วมรับประโยชน์ โดยต้องมีการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณา นอกจากนี้การมีส่วนร่วม ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย มีกิจกรรมเป้าหมาย และมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเริ่มจากกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการมีส่วนร่วมจากนั้นจะนำไปสู่การกำหนดวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร โดยต้องคำนึงถึงกลุ่ม เป้าหมายหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย จะเห็นได้ว่ากระบวนการตัดสินใจ วัตถุประสงค์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร กลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์เฉพาะ และเทคนิคในการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อเห็นว่าตนได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ จำนวนและสัดส่วนของประชาชนจะแตกต่างกันไปในแต่ละกระบวนการตัดสินใจ

2.2.3 ประเภทการมีส่วนร่วม

ไบรอันต์ และไวท์ (Bryant and White.n.d) (อ้างถึงใน อังคณา ไมตรีสรสันต์, 2546, หน้า 34-35) ได้อาศัยมิติระดับแบ่งประเภทการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. การมีส่วนร่วมในแนวราบ (Horizontal) เป็นการมีส่วนร่วมที่ไม่มีผลจริงจังอะไรนัก ทั้งนี้เพราะผู้เข้าไปมีส่วนร่วมไม่ค่อยมีสิทธิมีเสียงอย่างจริงจังหรือมีได้อยู่ “วงใน” ของศูนย์กลางของอำนาจ เช่น ออกเสียง การวิ่งเต้น เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมในแนวตั้ง (Vertical) การมีส่วนร่วมประเภทนี้จะได้จากการที่ผู้ตาม (หรือผู้น้อย) เข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้นำ (หรือผู้ใหญ่) เนื่องจากมีผลประโยชน์ร่วมกัน และทั้งสองฝ่ายจะต้องพึ่งพาอาศัยกัน ทราบใดที่ผลประโยชน์ร่วมกันอยู่ การมีส่วนร่วมระหว่างกันก็คงจะอยู่ตลอดไป

3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร การมีส่วนร่วมประเภทนี้เป็นรูปแบบคาบเกี่ยวหรือแบบผสมผสานระหว่างการมีส่วนร่วมแบบแนวราบและแนวตั้ง กล่าวคือ เป็นการมีส่วนร่วมที่ผู้ตามพยายามจะเข้าไปปรับเปลี่ยนการตัดสินใจของผู้นำ หรือการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับผู้นำในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหาร

โฟนารอฟ (Fonaroff) (อ้างถึงใน สายสุนีย์ ปุฒินันท์, 2541, หน้า 44) ได้เสนอว่า กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะประกอบด้วยอย่างน้อย 1 ใน 4 ประเภทของการมีส่วนร่วม คือ

1. การวางแผน ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2. การดำเนินงาน

3. การใช้บริการจากโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

สรุปได้ว่า ประเภทการมีส่วนร่วม ได้แก่การมีส่วนร่วมในแนวราบ การมีส่วนร่วมในแนวตั้ง การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร การวางแผน และการดำเนินงาน

2.2.4 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

วิลพร สมบูรณ์ชัย (2534, หน้า 14) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาถึงปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามผล
5. การมีส่วนร่วมบำรุงรักษา

สุวรรณณี คงทอง (2536, หน้า 15-16) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การร่วมประชุมวางแผนดำเนินการ โดยการแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะ
2. การร่วมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยการเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุ กำลังเงิน หรือทรัพยากรใด ๆ
3. การร่วมในการแบ่งปันประโยชน์ คือ การเข้าร่วมในการใช้ประโยชน์ การร่วมการติดตามผลงาน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสังคมนั้น ๆ ได้มีการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และของตนในการพัฒนาหรือดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาอันมีผลกระทบต่อตนเอง ชุมชน และสังคม โดยการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การศึกษา การเรียนรู้ปัญหา การคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจและการวางแผนการเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ การติดตาม และการประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบงานทั้งระบบอย่างครบวงจร

2.2.5 เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2547, หน้า 186) กล่าวถึงเงื่อนไขการมีส่วนร่วมอย่างน้อย 3 ประการ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participation)
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participation)
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participation)

นอกจากนี้ความสำเร็จของการมีส่วนร่วม ยังขึ้นกับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ประชาชนจะต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปจนเกินกว่าที่จะประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วม
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้
 ดังนี้ บุคคลจะต้องมีความอิสระ เต็มใจ และสามารถที่จะมีส่วนร่วมได้อย่างเสรี บุคคลต้องมีความ
 สนใจ ที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม สามารถรู้เรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2.2.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและรับผิดชอบในโครงการหรือ
 กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งระบบนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคม
 และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในด้านบุคคลและกลุ่มคน ซึ่งเป็นการรับรู้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจาก
 ภายนอกดังมีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้คือ

สากุล สถิติวิทยานันท์ (2542, หน้า 166-167) ได้ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมเกิด
 แนวความคิดสำคัญ 3 ประการคือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจ และความห่วง ความกังวล
 ส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้
 พุ่งไปสู่การร่วมกลุ่มวางแผน และลงมือทำงานร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจ
 ร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงและมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของ
 คนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

อนุภาพ ธีรลาภ (2543, หน้า 21-22) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการ
 พัฒนาเกิดจากพื้นฐานของประชาชน 4 ประการคือ

1. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะ
 เข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ
 วางแผน จัดการ บริหารองค์กร และการใช้ทรัพยากรในที่สุด
2. ประชาชนจะต้องมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีสภาพทาง
 เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพ ที่เปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีความเข้าใจเห็น
 ประโยชน์ในการเข้าร่วมจะต้องมิใช่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ประชาชนมิได้ประสงค์
 จะเข้าร่วม
4. ประชาชนจะต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน
 ในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนต้องการในระดับที่เหมาะสม ประชาชนจะต้องมีโอกาสและ
 มีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

มานิตย์ จันทรจำเจริญ (2545, หน้า 19-20) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้คือ

1. การปฏิบัติตนให้คล้ายตามความเชื่อพื้นฐานกล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะ
 เลือกรูปแบบการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อมั่นพื้นฐานของตนเอง
2. มาตรฐานคุณค่าบุคคล และกลุ่มบุคคล ดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตร
 ฐานคุณค่าของตนเอง

3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ตัวเองควรจะต้องกระทำ
6. การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองควรจะต้องกระทำเช่นนั้น
7. การบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับ
8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรานิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
9. โอกาส บุคคล และกลุ่มบุคคล มักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ตามที่โครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้
10. ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนมีความสามารถ
11. การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติงานเมื่อเขาารู้สึกว่าเข้าได้รับการสนับสนุน

สุเมธ ทราญแก้ว (2546, หน้า 20-21) ได้เสนอว่า มีบุคคล 4 ฝ่ายต่างมีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอกสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุ และเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่นและสถานภาพการทำงาน

สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมได้ว่า ความต้องการที่เกิดมาจากจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ โดยให้ความร่วมมือทั้งในด้านความคิด การตัดสินใจ การวางแผน การร่วมปฏิบัติ ตลอดจนร่วมรับผิดชอบในผลของการกระทำนั้นด้วย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

ระบบการเมืองไทยได้ยึดหลักความคิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหน้าที่และบทบาทหลักของพลเมืองก็คือ ส่วนที่ป้อนเข้าสู่ระบบด้วยการเรียกร้องสิ่งที่มีคุณค่าและการให้ความสนับสนุนแก่อำนาจหน้าที่ของระบบทางการเมืองไทยในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่านั้น บทบาทและหน้าที่หลักดังกล่าวนี้ โดยสรุปได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

นั่นเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยมีโครงสร้างเน้นประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการทางการเมืองและมีความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะการเสนอข้อเรียกร้อง (Demand) และการสนับสนุน (Support) ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของระบบทางการเมืองหรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในสถานะสมดุลได้หากระบวนการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้ แล้วยังไม่สามารถดำรงอยู่ได้

2.3.1 ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฮันติงตันและโดมิงเกซ (Huntington, S.P., and Dominguez G.L.) (อ้างถึงใน ลิขิต ชิระเวคิน, 2533, หน้า 48) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง “กิจกรรม หรือ การกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือล้มเหลวทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้งการร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง และการใช้กำลังรุนแรง”

แมคคอสกี เฮอเบิร์ด (McClosky, Herbert) (อ้างถึงใน ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2539, หน้า 33) ได้ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้ “การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึงการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการรณรงค์หาเสียง และสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง”

จันทนา สุทธิจารี (2544, หน้า 54) ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ”

นอร์แมน ไน และซิดนีย์ เวอร์บา (Norman H.Nie and Sidney Verba) (อ้างถึงใน มรุต วันทนากร, 2549, หน้า 19) ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึงกิจกรรมทางกฎหมายของพลเมืองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการบริหารหรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ”

ไมรอน ไวเนอร์ (Myron Weiner) (อ้างถึงใน ธเนศวร์ เจริญเมือง และวรรณภา ลีระศิริ, 2550, หน้า 38) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ต่างกันในขอบเขตความสนใจต่าง ๆ ดังนี้

1. การกระทำในเชิงสนับสนุนและเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล

2. ความพยายามที่สำเร็จผลในการส่งผลกระทบต่อการกระทำของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล
  3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะถึง การกระทำของพลเมืองที่ได้รับการรับรองว่าถูกต้องตามกฎหมาย
  4. นักคิดแนวประชาธิปไตยบางกลุ่มเห็นว่า การมีตัวแทน (Representation) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมที่สุด สำหรับสังคมขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนมาก เพราะประชาชนนับล้านคนย่อมไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการของรัฐบาลได้โดยตรงอย่างมีประสิทธิภาพ
  5. ความห่างเหินทางการเมือง (Alienation) ก็อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความห่างเหินทางการเมืองเป็นความรู้สึกอย่างรุนแรงที่จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้ายุ่งเกี่ยวก็ไม่ทำให้เกิดผล มองไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากความเฉยชาเมินเฉยทางการเมือง (Apathy) กล่าวคือ การขาดความสนใจสิ้นเชิงและไม่กระทำการใด ๆ ทางการเมืองเลย
  6. ผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participant) หมายถึง ผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเข้าเกี่ยวข้องกับทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสนใจกับปัญหาสาธารณะ ฯลฯ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้ อาจรวมถึงกิจกรรมที่ไม่ชัดเจน เท่าการลงคะแนนเสียง บางครั้งแม้จะไม่ไปลงคะแนนเสียง แต่มีการติดตามข่าวสารการเมือง ถกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมือง ก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง
  7. การกระทำที่ “ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวา” (Persistence Continuum) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบันและมีการจัดตั้ง หรืออาจเป็นการกระทำที่ประทุขึ้นทันทีทันใด
  8. ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของระบบราชการและข้าราชการ
  9. ในบางความหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงเฉพาะกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการเมือง ระดับชาติเท่านั้น
  10. การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง (Political Act)
- สำหรับในความเห็นของ ไมรอน ไวน์เนอร์ เองนั้น อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า “การปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ (Any Voluntary Action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์กรหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะการบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น”

จากความหมายนี้ ไวน์เนอร์ ได้เน้นประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประเด็น คือ ต้องเป็นการกระทำ (Action) มิได้หมายรวมถึง ทศนคติหรือความรู้ด้วย ประการที่สอง หมายความว่าเฉพาะกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นไปได้โดยสมัครใจ (Voluntary) จึงไม่รวมไปถึงการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปโดยสมัครใจ เช่น การถูกเกณฑ์ทหาร หรือการเสียภาษี และประการที่สาม การใช้ความหมายนี้

ต้องมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ในระบบการเมืองนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้วย

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

2.3.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ชินรัตน์ สมสืบ (2539, หน้า 23) ได้กล่าวว่า “ในประเด็นการตัดสินใจ หมายถึง เป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ”

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 25) ได้กล่าวว่า “เป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตน”

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527, หน้า 5) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ โดยมิเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วยการให้ความหมายคำจำกัดความการมีส่วนร่วมมีมากมายหลายทัศนะ มีทั้งความหมายกว้างและความหมายแคบในบริบทของลักษณะงานในแง่มุมประเด็นต่าง ๆ แต่ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในแง่ของการพัฒนา “การมีส่วนร่วม” (Participation) หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้กับประชาชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชนรรม สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัคร เข้ามามีบทบาทในการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลาย ๆ เรื่องแล้วแต่กรณี

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527, หน้า 181) ได้กล่าวว่า “ความหมายด้านการดำเนินงานโครงการ การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ”

ปรัชญา เวสารัชช (2528, หน้า 5) ได้กล่าวว่า “โดยให้ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน สนับสนุนหรือจัดการทรัพยากร เช่น เงินทุน วัสดุในกิจกรรมการพัฒนา”

สิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550, หน้า 26) ได้กล่าวว่า “ความหมายในด้านการจัดการ หมายถึง การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม”

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้กับประชาชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรม สมาคมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ สามารถกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม

2.3.3 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถจำแนกตามลักษณะงาน หรือกิจกรรมที่ดำเนินการได้หลายลักษณะทั้งในด้านบริหารจัดการ ด้านทางการเมือง การพัฒนาชุมชน รวมถึงด้านบริบทของการมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายประการ ได้แก่

1. ร่วมทำ การศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหา สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหาตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

อคิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 104-111) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการของชุมชน ตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทาง และวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถแบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เป็นแนวทางไปสู่การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมแล้ว เมื่อมองในมิติของการมีส่วนร่วม Cohen and Uphoff, (อ้างถึงในสิริพัฒน์ ลากิจิตร, 2550, หน้า 29) ได้เสนอแนวคิดเบื้องต้นในการคิดวิเคราะห์การมีส่วนร่วมว่ามี 3 มิติ (Dimensions) โดยมีมิติการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยประเด็นคำถาม ดังนี้

1. มีส่วนร่วมอะไรบ้าง (What) แบ่งเป็น (Cohen and Uphoff)
  - 1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
  - 1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
  - 1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)
  - 1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)
2. มีส่วนร่วมกับใครบ้าง (Whose) ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เจ้าหน้าที่ต่างชาติ (จากองค์กรที่ให้ทุน เป็นต้น) ทั้งนี้ให้พิจารณาคูณลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจของผู้เข้ามีส่วนร่วมในเรื่อง อายุ เพศ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา ระดับชั้นทางสังคม อาชีพ ระดับรายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การถือครองที่ดิน
3. มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง (How) โดยพิจารณาจาก
  - 3.1 การมีส่วนร่วมเกิดจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
  - 3.2 ถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือแรงจูงใจ
  - 3.3 โครงสร้างชุมชน
  - 3.4 ช่องทางการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น
    - การมีส่วนร่วมโดยผ่านปัจเจกชนหรือผ่านกลุ่ม
    - การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม (ผ่านตัวแทน)
    - การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
  - 3.5 ระยะเวลา (Duration) ความต่อเนื่องของกิจกรรม
  - 3.6 ขอบข่าย (Scope) ความครอบคลุมของกิจกรรม
  - 3.7 ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา มีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการ โดยลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ปรากฏ เช่น การร่วมคิด ร่วมศึกษา วางแผน ดำเนินการ ตัดสินใจ ควบคุมติดตามประเมินผลร่วมลงทุนและร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยผ่านช่องทางทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรง ได้แก่ การเป็นสมาชิก กรรมการ ประธานหรือผู้นำ ผู้เข้าร่วมประชุม ผู้ออกเงิน เป็นต้น ส่วนทางอ้อม ได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทน โดยสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในระดับแนวนอน (Horizontal forms of participation)
2. การมีส่วนร่วมในระดับแนวตั้ง (Vertical forms of participation)
3. การมีส่วนร่วมในการบริหาร (Participation in administrative process) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นทั้งแนวนอนและแนวตั้ง

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกับ อบต. ในการศึกษาวิจัยนี้ เป็นในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน อบต. ในกิจกรรมทางการบริหาร 5 กิจกรรมหลัก คือ การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน การจัดทำข้อบัญญัติ การจัดทำงบประมาณรายจ่าย อบต. การประชุมสภา อบต. และการจัดซื้อจัดจ้าง อบต. โดยลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในกระบวนการดังกล่าวตั้งแต่การเริ่มดำเนินงานจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการ โดยเริ่มจากการร่วมลำดับ

ปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ ร่วมพิจารณาแนวทางแก้ปัญหา ร่วมดำเนินการตามแผน และ ร่วมติดตามผลการปฏิบัติงาน

2.3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อคิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 18-20) ได้กล่าวว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามมิติระดับการมีส่วนร่วมใน 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชน ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชน ตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการมีส่วนร่วม United Nation ได้จำแนกตามลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันเองเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coercive) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรงรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้ผลในระยะยาว และมักจะมีผลเสียตรงที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 179) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

3. การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-representative organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นที่ประกอบด้วยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารระดับท้องถิ่น การช่วยรณรงค์หาเสียง การลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การสนทนาพูดคุยประเด็นปัญหา

ทางการเมือง การเข้าร่วมฟังการประชุมของสภาท้องถิ่น การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ผลประโยชน์ต่าง ๆ และการชุมนุมประท้วงเรียกร้องปัญหาและความต้องการ การก่อความวุ่นวาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพ

2.3.5 กระบวนการมีส่วนร่วม

โครงการพัฒนาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการสาธารณะ ในกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมดำเนินงานทั้งกระบวนการ ถือเป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่งที่จะให้โครงการนั้นประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนที่แสดงวิธีการและแนวทางดำเนินงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้มีองค์กรหน่วยงาน นักวิชาการ ได้เสนอแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่าง ๆ หลากหลายตั้งแต่ก็เป็นในทิศทางเดียวกันตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้องค์การอนามัยโลก

เจมส์ คัดด์ ปิ่นทอง (2527, หน้า 272-273) ได้กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา มีกระบวนการขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน ร่วมกันตัดสินใจ และปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต (2531, หน้า 43-44) ได้กล่าวว่า ประชาชนอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นได้ 5 ลักษณะ คือ

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
4. การได้รับประโยชน์จากการพัฒนา
5. ประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

พัชรี สีโรรส (2546, หน้า 244-256) ในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าประชาชนมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม สามารถสรุปลักษณะสิทธิและโอกาสการมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่
  - 1.1 การมีส่วนร่วมโดยวิธีร่วมรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร
  - 1.2 การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และในการเลือกตั้งทุกครั้ง ขอให้ประชาชนได้เข้าไปเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกระดับ และให้องค์กรภาคประชาชนตรวจสอบการเลือกตั้ง
  - 1.3 การทำประชามติ
  - 1.4 การทำประชาพิจารณ์
  - 1.5 การกำหนดนโยบายของรัฐ
  - 1.6 การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายต่าง ๆ และเสนอให้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ไม่

เป็นธรรม

1.7 ปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย ที่ขัดแย้งรัฐธรรมนูญ กฎหมายสรรพสามิต กฎหมายขนส่ง กฎหมายที่ดิน

1.8 ประเมินผลนโยบายของรัฐบาล

1.9 การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐในทุกระดับ

2. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ได้แก่

2.1 มีส่วนร่วมในเรื่องเศรษฐกิจชุมชน เช่น สามารถบริหารงบประมาณให้ชุมชนได้เอง จัดตั้งธนาคารชุมชน การบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน สัมปทานเหมืองแร่

2.2 การมีส่วนร่วมนโยบายเศรษฐกิจ เช่น ในการเปิดการค้าเสรี รัฐบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

2.3 จัดทำภาษีที่ดินแบบก้าวหน้า

2.4 มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายในการนำเข้าพืชและสัตว์ GMO ให้ยกเลิกการนำเข้าสารเคมีเกษตรทุกชนิด

3. การมีส่วนร่วมทางสังคม ได้แก่

3.1 เรื่องปัญหาความยากจนของประชาชน

3.2 เรื่องสิทธิและประโยชน์ของผู้ด้อยโอกาส

3.3 ด้านการศึกษาของชาติทุกระดับ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาทุกขั้นตอน เช่น กฎเกณฑ์ กติกา สร้างกระบวนการในการเรียนรู้ การจำกัดสิทธิในการมีส่วนร่วม สิทธิต่าง ๆ ของประชาชนโดยวุฒิการศึกษา เพศ การจัดทำแผนการศึกษาเกี่ยวกับตำราเรียน เกี่ยวกับศาสนาพุทธ และวัฒนธรรม

3.3.1 ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

3.3.2 การมีส่วนร่วมการใช้สื่อ และบริโภคสื่อ

3.3.3 การจัดการการท่องเที่ยวและกีฬา

3.3.4 ด้านบริการทางสาธารณสุข

3.3.5 การคุ้มครองผู้บริโภค

4. การมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

4.1 ส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

4.2 ส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

4.3 การบริหารการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ “น้ำ ดิน ป่า” การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

4.4 ส่วนร่วมแก้ปัญหาเรื่องการใช้สารเคมี กำหนดให้มีหลักสูตรเกษตรไร้สารพิษ สนับสนุนใช้หลักเกษตรไร้สารพิษและหลักเกษตรพอเพียง

วิธีการที่ประชาชนจะสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถสรุปวิธีการที่ประชาชนใช้เป็นช่องทางในการมีส่วนร่วมได้ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยวิธีให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็น วิธีการมีส่วนร่วมในลักษณะการให้ข้อเท็จจริงนี้ อาจทำได้หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์รายบุคคล การสนทนากลุ่มย่อย การแสดงความคิดเห็น สายด่วน สายตรง การจัดเวทีชาวบ้าน และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

2. การมีส่วนร่วมโดยปรึกษาหารือ ได้แก่ การจัดเวทีสาธารณะ การพบปะแบบไม่เป็นทางการ คณะทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล การประชุมเชิงปฏิบัติการ และคณะที่ปรึกษา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนุมัติโครงการและออกใบอนุญาต การทำประชาพิจารณ์

3. การมีส่วนร่วมโดยวิธีร่วมรับรู้ข้อมูล เช่น การทำประชาพิจารณ์ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อการผังเมืองรวม และได้รับรู้ถึงการดำเนินการวางผังเมืองรวม และประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ

4. การมีส่วนร่วมโดยวิธีประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

5. การมีส่วนร่วมโดยวิธีเข้าร่วมดำเนินการ เช่น การจัดการดูแลสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น จัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ รวมถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ

6. การมีส่วนร่วมโดยวิธีเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

7. การมีส่วนร่วมโดยวิธีรวมตัวเป็นกลุ่ม เช่น รวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มองค์กรเอกชนต่าง ๆ

8. การมีส่วนร่วมโดยวิธีออกเสียงลงคะแนน เช่น การลงประชามติ และการเลือกตั้ง

9. การมีส่วนร่วมโดยวิธียื่นคำร้องเรียน เช่น สิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันสมควร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 61 การยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ศาลปกครอง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ฯลฯ

10. การมีส่วนร่วมโดยวิธีตรวจสอบ เช่น สิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิด เนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของหน่วยงานนั้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 62 และการเสนอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามมาตรา 304

สิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550, หน้า 31) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการให้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการที่สำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม เริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูล สาเหตุของปัญหาการพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวทาง การวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา การดำเนินการหรือปฏิบัติงาน และสิ้นสุดที่การติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการที่ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในฐานะเจ้าของชุมชนหรือทรัพยากรได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรและมีส่วนร่วมตามกระบวนการในทุกขั้นตอนหรือมากขึ้นตอนให้มากที่สุด มิใช่มีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนหนึ่ง ก็จะช่วยลดความขัดแย้ง และสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานพัฒนาไปในทางที่ดีประสบผลสำเร็จได้ และเกิดผลดีต่อชุมชน

2.3.6 ระดับของการมีส่วนร่วม

เดช อิงคสิทธิ์ (2545, หน้า 33) ได้กล่าวว่า ในทุกสังคมจะมีกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมทางการเมือง และมีระดับของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไป แบ่งเป็นลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ดังนี้

1. รับฟังข่าวสารทางการเมือง
2. ออกเสียงลงคะแนน
3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง
4. ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง
5. ช่วยโฆษณาพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศสนับสนุนหรือให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป
6. ติดต่อแสดงความคิดเห็น หรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง
7. การสนับสนุนด้วยการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
8. ติดตามหาเสียงของนักการเมือง
9. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง
10. เป็นสมาชิกพรรคที่ทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำ
11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
12. ช่วยหาเงินให้พรรค
13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง
14. เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับเลือกตั้ง

WHO and UNICEF (อ้างถึงใน สิริพัฒน์ ลากจิตร์, 2550, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาจแบ่งตามระดับปริมาณของการมีส่วนร่วมได้เป็น 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน และการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

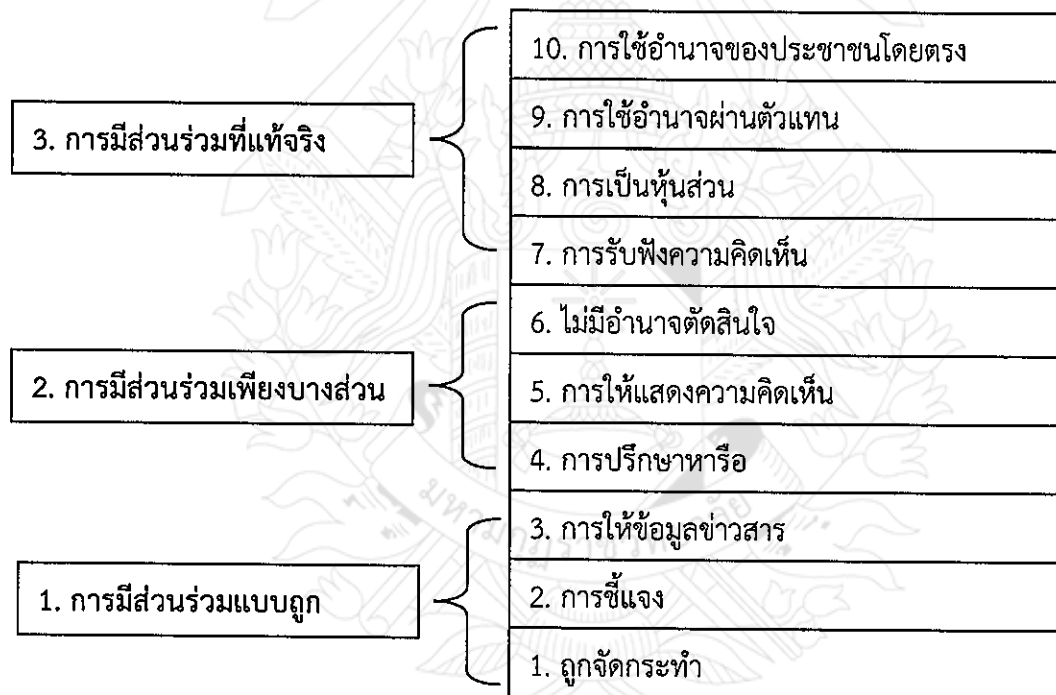
ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) หรือการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo Participation) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่คนในชุมชนไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจแต่

กระทำตามการตัดสินใจของผู้อื่น (Manipulation) เช่น หน่วยงานภาครัฐฯ ผู้นำ เป็นต้น กิจกรรมสำคัญในการมีส่วนร่วมระดับนี้คือ การชี้แจง (Therapy) ให้เข้าใจ

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน (Partial Participation) หรือการมีส่วนร่วมในพิธีกรรม (Tokenism Participation) เป็นระดับการมีส่วนร่วมในส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น กิจกรรมสำคัญในระดับนี้ คือ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนในชุมชน (Informing) การปรึกษาหารือกัน (Consultation) และการให้แสดงความคิดเห็น (Placation) แต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) หรือการมีส่วนร่วมที่อำนาจเป็นของประชาชน (Citizen Power) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มีความสำคัญต่อประชาชนในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนของการพัฒนา ให้อำนาจในการตัดสินใจเป็นของประชาชน ซึ่งอาจจะผ่านตัวแทน (Delegated Poser) หรือประชาชนโดยตรง (Citizen Control) อันเป็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด และมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและการทำงานพัฒนาชุมชน

โดยระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้ง 3 ระดับ

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา 3 ระดับ

ส่วนแนวคิดของ ริฟกิน (Rifkin) (อ้างถึงใน สิริพัฒน์ ลากิจิตร, 2550, หน้า 34) มองว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการนั้นมี 5 ระดับ คือ

1. ประชาชนเข้าร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ โดยเป็นผู้รับบริการและรับความรู้
2. เข้าร่วมดำเนินโครงการในลักษณะแรงงาน อำนาจการตัดสินใจเป็นของเจ้าหน้าที่

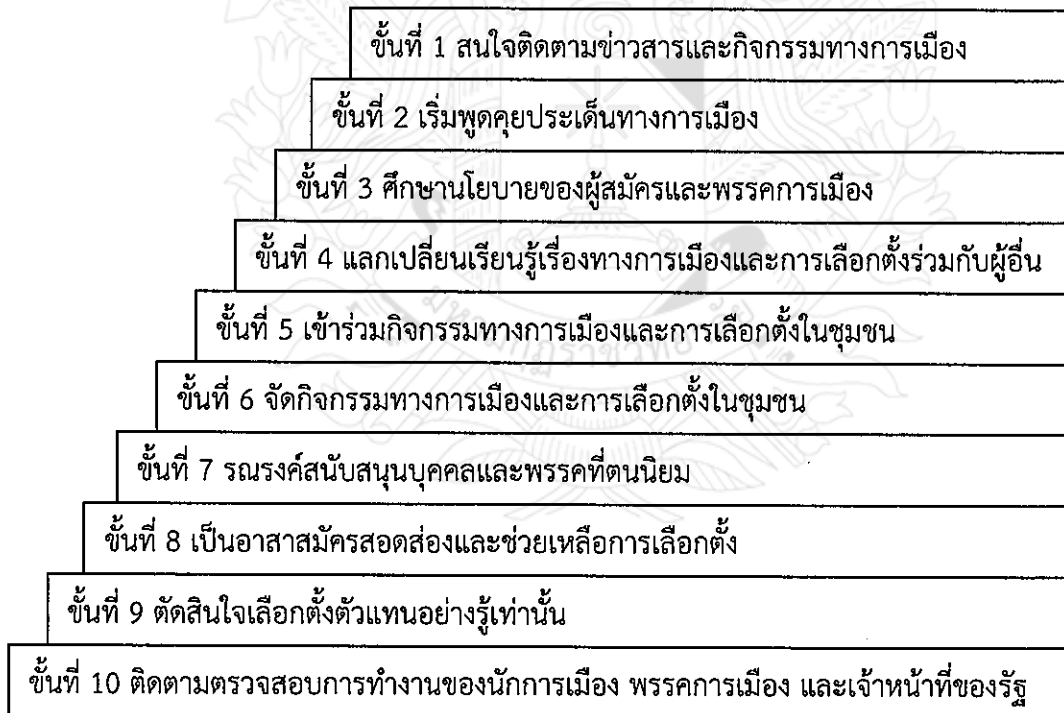
3. ประชาชนเข้าร่วมโครงการและร่วมตัดสินใจกิจกรรมนั้นดำเนินการอย่างไร แต่วัตถุประสงค์และการวางแผนเจ้าหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจ

4. ประชาชนมีส่วนร่วมและเพิ่มบทบาทร่วมกับเจ้าหน้าที่ ในการควบคุมและประเมินโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนโครงการ โดยประชาชนหรือตัวแทนเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2552, อัดสำเนา) ได้อธิบายว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. การติดตามข่าวสารบ้านเมือง
2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. ชักจูง ธารรงค์ให้ผู้อื่นสนับสนุนบุคคลและพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุน
4. เสนอแนวคิด นโยบายต่อนักการเมืองและผู้นำทางการเมือง
5. ร่วมประชุมธารรงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง
6. เป็นสมาชิกระดับแกนนำพรรคการเมือง และร่วมระดมทุน
7. เสนอตัวเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง
8. ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
9. การตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงบันไดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

สรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันไป โดยเริ่มตั้งแต่รับฟังข่าวสารทางการเมือง ออกเสียงลงคะแนน การใช้สิทธิเลือกตั้ง ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ติดต่อแสดงความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองสนับสนุนด้วยการบริจาค ติดตามหาเสียงของนักการเมือง ร่วมประชุมรณรงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง หรือเป็นสมาชิกระดับแกนนำพรรคการเมือง และร่วมระดมทุน หรือเสนอตัวเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และตรวจสอบและประเมินผล

2.3.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ชวรงค์ ฉายะบุตร (2539, หน้า 21-22) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่

1. ปัจจัยทางด้านเพศ

เพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เขายังพบว่าในหมู่คนที่มีความรู้สูง (ผู้ชายเข้ามีส่วนร่วมมากกว่า) แต่ในหมู่คนที่มีความรู้สูงอัตราความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและผู้หญิงมีน้อยมาก สิ่งที่ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีอัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน พบว่า มีเหตุมาจากการที่ผู้ชายมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพในทางการเมืองมากกว่าผู้หญิง กล่าวคือ ความรู้สึกว่าตนมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเมืองมากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเพศชายและเพศหญิงจะลดน้อยลงก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่มากขึ้น คือผู้หญิงมีความรู้ มากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการออกไปทำงานนอกบ้าน และมีการขยายตัวของ การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ สิทธิสตรี

2. ปัจจัยทางด้านอายุ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้น ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองจะอายุสูงขึ้น โดยเฉพาะจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีอายุน้อยนั้น มีระดับการศึกษาสูงมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก

3. ปัจจัยทางด้านสถานะทางสังคม

สถานภาพสมรส การสมรสเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาท ซึ่งเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท ชาวชนบทจะสมรสเมื่ออายุ ยังน้อยและมีความตั้งใจที่จะสมรสหรือแต่งงาน ทั้งนี้เพราะชาวชนบทจะสมรสเมื่ออายุยังน้อยและ มีความตั้งใจที่สมรสหรือแต่งงาน ทั้งนี้เพราะชาวชนบทถือว่าการแต่งงานเท่ากับเป็นการให้สถานภาพทางสังคมของความเป็นผู้ใหญ่ ให้แก่ผู้สมรส การสมรสจึงเท่ากับเป็นการกำหนดสถานภาพและบทบาทของคู่แต่งงานให้มีการขึ้นและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

4. ปัจจัยด้านการศึกษา

ความแตกต่างด้านการศึกษา ในประเทศแถบตะวันตกผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลยิ่งมีระดับการศึกษาสูงยิ่งมีความเข้าใจและความรับรู้ทางการเมือง การปกครองซึ่งมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และจะสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองมากกว่า ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น การสนทนาปราศรัยเรื่องราวทาง

การเมืองมากขึ้น มีโอกาสเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมและการเมืองมากขึ้น มีความเชื่อมั่นยอมรับในสภาพแวดล้อมต่อบุคคลอื่นและพยายามที่จะช่วยบุคคลอื่นมากขึ้น

5. ปัจจัยด้านอาชีพ

ความแตกต่างของอาชีพโดยจำแนกเป็นงานภาครัฐราชการและงานเอกชน จะมีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ได้จำแนกทัศนคติทางการเมืองเป็นความทันสมัยทางการเมือง และความเป็นนักอนุรักษ์นิยมทางการเมืองผลการศึกษาค้นคว้า ผู้ที่ทำงานภาคเอกชนจะมีความทันสมัยทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ทำงานราชการ

6. ปัจจัยทางด้านรายได้

ส่วนใหญ่ได้ชี้ให้เห็นว่า รายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอธิบายว่าบุคคลที่ยังมาไม่ถึงสูงมากขึ้นเพียงโดยยังมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจและเข้าร่วมทางการเมือง หรือ อีกนัยหนึ่งรายได้เป็นปัจจัยตัวแปรที่มีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองคนผิวดำทางตอนใต้ของสหรัฐ อย่างไรก็ตาม ได้ให้ข้อสังเกตว่ารายได้ยังคงเป็นตัวแปรที่มีลักษณะน่าสนใจเพราะมีอิทธิพลและเป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อการจูงใจ ให้บุคคลมีส่วนร่วมทางการเมือง

7. ปัจจัยทางด้านพินภูมิทางการเมือง

การเป็นบุคคลที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบสมัยใหม่ โดยตื่นตัวและสามารถมองตนเองในบทบาทสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงและความทันสมัยทางการเมือง นั้นการสนิทสนมและความคุ้นเคยทางการเมืองเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างบุคคลทั่วไป และนักการเมือง จากความผูกพันดังกล่าวทำให้บุคคลพร้อมที่จะรับแบบแผนใหม่ของการอบรม ชัดเกล้าทางการเมืองได้

8. ปัจจัยทางการด้านการสังคมกลุ่มของบุคคล

การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรของบุคคลว่ามีผลต่อการเมืองที่น่าสนใจดังนี้

- บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองติดตามปัญหาทางการเมืองและไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะได้รับข่าวสารทางการเมือง จากกลุ่มของตน นอกจากนี้ยังพบว่า ยิ่งบุคคลที่มี ส่วนร่วมในกลุ่มมากขึ้น ยิ่งมีแนวโน้มว่าบุคคลนั้นจะมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นด้วย

- ในบรรดาผู้ที่เป็สมาชิกกลุ่มนั้น ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มหลายกลุ่มจะมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่เป็สมาชิกกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันของสมาชิก

9. ปัจจัยทางการด้านการมีบทบาทในชุมชน

ผู้ที่มีบทบาทในชุมชนเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม เป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะอื่น ๆ และการติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเพศ ปัจจัยทางด้านอายุปัจจัยทางด้านสถานะทางสังคม ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านอาชีพ ปัจจัยทางด้านรายได้ ปัจจัยทางด้านพินภูมิทางการเมือง ปัจจัยทางการด้านการสังคมกลุ่มของบุคคล ปัจจัยทางการด้านการมีบทบาทในชุมชน เป็นผู้ทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม เป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะอื่น ๆ

2.3.8 เจื่อนใจการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วม หรือไม่เข้าร่วมนั้น มีเจื่อนใจหลายประการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นไปด้วยความเต็มใจ หรือถูกบังคับหรือผลักดันให้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้นเจื่อนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจึงขึ้นอยู่กับหลายลักษณะด้วยกัน ดังนักวิชาการได้กล่าวถึงเจื่อนใจการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527, หน้า 183-184) ได้กล่าวไว้ว่า อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ประชาชนจะต้องมีอิสระที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

อนุภาพ ภิระลาภ (2528, หน้า 21-22) ได้กล่าวว่า เจื่อนใจพื้นฐานของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา มี 4 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผน จัดการ ตลอดจนบริหารองค์กรและการใช้ทรัพยากรในที่สุด
2. ประชาชนต้องมีความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีความเต็มใจเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม จะต้องมิใช่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ประชาชนมิได้ประสงค์จะเข้าร่วมในนัยหนึ่งนัยใด
4. ประชาชนต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในการตัดสินใจและกำหนดกิจกรรมพัฒนาที่ต้องการในระดับที่เหมาะสม ประชาชนจะต้องมีโอกาส และความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเองในระบบพื้นฐานทางการเมืองเป็นสำคัญ

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2542, หน้า 130-132) ได้สรุปเจื่อนใจที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา แบ่งได้ 6 ประเภท คือ

1. เจื่อนใจทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม
2. เจื่อนใจของโครงการพัฒนา
3. เจื่อนใจของนักพัฒนา
4. เจื่อนใจของผู้นำ
5. เจื่อนใจทางการบริหารจัดการ
6. เจื่อนใจทางสังคมและจิตวิทยา

เจื่อนที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร นั้นเป็นเพราะเหตุดังนี้

1. ทักษะของประชาชนที่มีต่อการเมือง คิดว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น มองการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ไม่ใช่เรื่องของประชาชน
2. ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อท้องถิ่นและความเป็นท้องถิ่น กล่าวคือ คนไทยขาด Civic Culture ขาดความรู้สึผูกพันกับท้องถิ่น ไม่สนใจติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการและพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

3. วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น คือชาวบ้านจะมีความประนีประนอมสูงเพราะมีความสัมพันธ์เครือญาติ และมีความเกรงใจ ประกอบกับชาวบ้านมีการพูดคุยกันเมื่อเกิดปัญหา

4. วัฒนธรรมการยึดตัวบุคคล เป็นผลมาจากสังคมไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ ประชาชนขาดความรู้ที่แท้จริงทำให้ถูกชี้นำและขาดอิสระในการตัดสินใจ

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) (อ้างถึงใน สิริพัฒน์ ลากิจิตร, 2550, หน้า 35) ได้เสนอว่าบริบทหรือเงื่อนไขแวดล้อมของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย

1. ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจากความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยี ทรัพยากรที่ต้องการ ลักษณะประโยชน์ที่ได้รับ ความเชื่อมโยงของโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ การเข้าถึงการบริหารจัดการโครงการ และการครอบคลุมเนื้อหาการบริหารงานโครงการ

2. สภาพแวดล้อมของงานหรือกิจกรรมตามโครงการในปัจจุบันต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์

จากแนวคิดที่เสนอดังกล่าวข้างต้น กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. เงื่อนไขตัวบุคคล ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม ความเชื่อส่วนบุคคล วิถีชีวิต ความรู้สึกและความผูกพันกับท้องถิ่น ความรู้ความสามารถและศักยภาพของประชาชน ความพึงพอใจ ความเต็มใจและอิสระในการเข้ามีส่วนร่วม

2. เงื่อนไขเกี่ยวกับโครงการ ได้แก่ ลักษณะของกิจกรรมโครงการพัฒนา การเข้าถึงการบริหารจัดการโครงการ ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ระบบบริหารจัดการ ความยืดหยุ่นของโครงการ ความต่อเนื่องของโครงการ ความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยี ทรัพยากรที่ต้องการ

3. เงื่อนไขสภาพแวดล้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครองชุมชน ผู้นำ ผู้มีอิทธิพล การไหลเวียนของข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ ในชุมชน การสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงาน เป็นต้น

2.3.9 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

คะเนิงนิธีย์ ศรีบัวเอี่ยม (2545, อัดสำเนา) ได้กล่าวว่า โดนทั่วไปแล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วม คือ การก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชน ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลาการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้นในการดำเนินงานสามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้

3. การสร้างฉันทามติ (Consensus Building) โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่ม ลดความขัดแย้งทางการเมือง และสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากประชาชน
5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง
6. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม

การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและการพัฒนาชุมชนหลายประการ ได้แก่ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับปรัชญาแนวความคิดและหลักการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการกระจายอำนาจนำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน ทำให้ดำเนินการพัฒนาชุมชนได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและชุมชน เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลกลุ่มและองค์กรในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความพึงพอใจร่วมกัน ทำให้การพัฒนามีความชอบธรรมทำให้เกิดความรักหวงแหนรับผิดชอบและเป็นเจ้าของชุมชน ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนและเพื่อคนในชุมชนอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลายทั้งด้านตัวบุคคล สังคม ชุมชน และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ โดยเป็นไปตามวิถีการมีส่วนร่วมแต่ละประเด็น ซึ่งในภาพรวมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวบุคคลในการพัฒนาศักยภาพ สังคมชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเอง เกิดความรักหวงแหนรับผิดชอบและเป็นเจ้าของชุมชน เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ สร้างฉันทามติ ลดกระแสการต่อต้าน หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา มีการรวมพลังเกิดความสามัคคี เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการผ่อนถ่ายกระจายอำนาจสู่ประชาชนท้องถิ่น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

2.4.1 ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

รัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐโดยกระบวนการหรือยุทธวิธีที่รัฐใช้มีทั้งให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เข้ามาร่วมทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่มหรือกลุ่มคน ชุมชน และระดับองค์กร ตลอดทั้งการเลือกผู้แทนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่จุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผล ประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน (เสนห์ จามริก, 2533, หน้า 29) กรณีในมุมมองการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะพบว่าความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคล บุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามารับผิดชอบเพื่อการดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่ม หรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ (กรณีการ์ ชมดี, 2534, หน้า 9) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย (รันดร์ จงวุฒิวาศย์, 2527, หน้า 183)

คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545, หน้า 15) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาลตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

สรุปได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ

2.4.2 ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย

สนิท ชาวสะอาด (2539, หน้า 35-39) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่เป็นเพียงเพราะเหตุผลของระบอบประชาธิปไตยโดยตัวของมันเองหากแต่ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของประชาชนประกอบกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ ด้วย เช่นที่ รูสโซ่ (Rousseau) เคยกล่าวไว้ว่า “ลักษณะการปกครองประเทศหนึ่งนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับสภาพและจิตใจของประชาชนไม่ใช่การที่ระบบนั้นดียิ่งในตัวของมันเองแต่อย่างเดียว” ปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมเป็นสำคัญ ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยในอุดมการณ์ทางการเมือง และปัจจัยในเรื่องชนชั้นในสังคมและระบบสังคม

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยในอุดมการณ์ทางการเมือง และปัจจัยในเรื่องชนชั้นในสังคมและระบบสังคม

2.4.3 การปกครองระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ

ปัจจุบันไทยมีรัฐธรรมนูญที่ประกาศขึ้นใช้ 25 ฉบับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ.2550 ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบจากภาคประชาชน โดยมีหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการปกครองให้กับประชาชน ในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2550 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2550 ตามมาตรา 78 กำหนดแนวนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐต้องดำเนินการโดยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบ

สาธารณูปโภค ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมถึงพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

2. แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2549, หน้า 36-40) ได้อธิบายว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2550 ตามมาตรา 76-81 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจทางการเมือง วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการเมือง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา 76)

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งจัดทำบริการสาธารณะ (มาตรา 78)

2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (มาตรา 79)

2.4 ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา 81)

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2549, หน้า 143-148) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2550 ได้กำหนดหลักการในหมวด 14 การปกครองท้องถิ่น ดังนี้

3.1 ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 282)

3.2 เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหาร (มาตรา 284)

3.3 เข้าชื่อถอดถอนสมาชิกภาพท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หากเห็นว่าไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป (มาตรา 285)

3.4 เข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่น เพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น (มาตรา 286)

3.5 มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 287)

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า (2550, หน้า 69-70) ได้อธิบายว่า รัฐธรรมนูญได้เพิ่มการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐทุกระดับดังนี้

1. สิทธิในการรับรู้ โดยได้กำหนดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ (มาตรา 58) และสิทธิมีส่วนร่วมในการรับรู้หรือคัดค้าน หรืออุทธรณ์การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่กระทบต่อตน (มาตรา 60)

2. สิทธิในการร่วมให้ข้อมูลและความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์ โดยรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิขอข้อมูลคำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุมัติ อนุญาต หรือดำเนินโครงการที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยหรือส่วนได้เสียของตน หรือชุมชน และแสดงความเห็นในเรื่องนั้น ๆ หรือสิทธิในการทำประชาพิจารณ์เพื่อให้การดำเนินการมีความรอบคอบและรับฟังทุกฝ่าย (มาตรา 59)

3. สิทธิในการร่วมคิด โดยประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 50,000 คน มีสิทธิร่วมคิด และเข้าชื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (มาตรา 170) ประชาชน มีสิทธิออกเสียงเป็นประชามติในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีปรึกษาได้ (มาตรา 214) รวมทั้งการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

4. สิทธิในการร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่สามารถร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฟื้นฟูจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 46 และ 79)

5. สิทธิในการร่วมตรวจสอบ โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 50,000 คน เข้าชื่อกันร้องขอให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. ประธานศาลทั้งหลาย หรือข้าราชการระดับสูงได้หากมีพฤติการณ์ส่อทุจริต หรือร่ำรวยผิดปกติ (มาตรา 303, 304) สิทธิในการทำเรื่องร้องเรียน ต่อ ป.ป.ช. และสิทธิในการฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครอง

สรุปได้ว่า หลักสำคัญเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการปกครองให้กับประชาชน

2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

2.5.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอช้างกลาง

ชื่อ “ช้างกลาง” นั้นคู่เคียงกับ “ช้างซ้าย” และ “ช้างขวา” ในประวัติศาสตร์กึ่งอำเภอช้างกลาง (ชาติ ศิลปกรรม อดีตรัฐมนตรี อ.3 ระดับ 9 ผู้ศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์พื้นบ้าน) กล่าวถึงที่มาของชื่อนี้ในประวัติศาสตร์โบราณคดี ว่าดังนี้ การยกทัพด้วยพล 17 หมื่น ของพระเจ้าสุทิดราชาแห่งตามพรลิงค์ (นครศรีธรรมราช) ไปตีอาณาจักรละโว้ เมื่อ พ.ศ. 1570 ย่อมแสดงว่านครศรีธรรมราช ได้ใช้กองทัพช้างตั้งแต่บัดนั้นมา และช้างป่าที่จับมาฝึกเป็นช้างศึก หรือใช้ในราชการ หรือช้างเผือกที่ส่งไปบรรณาการกรุงศรีอยุธยา ก็ได้ไปจากป่าเขาหลวงแถบเขาพระสุเมรุ หรือเขาเหมน พุ่งสง ฉวาง นาบอน พุ่งใหญ่ ถ้าพรรณรา ลำพูล (พระแสง) นั้นเอง ช้างที่จับได้ฝึกหัดแล้วจากป่านี้ นครศรีธรรมราช จะจัดส่งเข้ากรมถึง 3 กรม คือ

กรมช้างขวา ตั้งอยู่ที่เวียงสระ สำหรับควบคุมช้างที่จับได้แถบลำพูล และควบคุมพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำตาปี บริเวณปากแม่น้ำ ซึ่งขณะนั้นจังหวัดสุราษฎร์ธานียังไม่มี มีแต่ไชยาเก่าที่บ้านดอน สุราษฎร์ธานีเพิ่งตั้งเมื่อ พ.ศ. 2456

กรมช้างกลาง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลช้างกลาง เพื่อควบคุมช้างที่จับได้แถบป่าฉวาง พุ่งใหญ่ นาบอน พุ่งสง และกรมช้างกลางจะควบคุมพื้นที่ 4 หัวเมืองอันเป็นบริเวณยุทธศาสตร์ ด้านตะวันตกของ

เมืองนครศรีธรรมราช คือหัวเมืองพิบูล หัวเมืองกะเปียด หัวเมืองละอาย และหัวเมืองหลักช้างโดยกรมช้างกลางนี้ เป็นกลังหลักของกองทัพช้างของนครศรีธรรมราช มาเป็นเวลายาวนาน

กรมช้างซ้าย ตั้งอยู่ตำบลช้างซ้าย ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอพระพรหม สำหรับ พักช้างที่ใช้ในตัวเมืองรักษาพระนคร

2.5.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอช้างกลางตั้งอยู่ทางตอนกลางค่อนไปทางทิศตะวันตกของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอฉวาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอลานสกา
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอทุ่งสงและอำเภอนาบอน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอฉวาง

2.5.3 การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอช้างกลางแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 3 ตำบล 36 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ช้างกลาง (Chang Klang)	17 หมู่บ้าน
2. หลักช้าง (Lak Chang)	10 หมู่บ้าน
3. สวนขัน (Suan Khan)	9 หมู่บ้าน

2.5.4 การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอช้างกลางประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 แห่ง ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนตำบลช้างกลาง	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลช้างกลางทั้งตำบล
2. องค์การบริหารส่วนตำบลหลักช้าง	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหลักช้างทั้งตำบล
3. องค์การบริหารส่วนตำบลสวนขัน	ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสวนขันทั้งตำบล

2.5.5 สถานที่สำคัญ

1. องค์การสวนยาง (สำนักงานใหญ่)
2. ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอช้างกลาง
3. น้ำตกท่าแพ
4. วัดสวนขัน ตำบลสวนขัน
5. วัดมะนาวหวาน ตำบลหลักช้าง

สรุปได้ว่า ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนมาก มีอาชีพที่หลากหลาย และมีปัญหามากมายทั้งเรื่องรายได้ สาธารณูปโภค สวัสดิการสังคม และอื่น ๆ ที่ต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ก็อยู่ที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นจะร่วมด้วยช่วยกันเลือกหา คัดเลือกตัวแทนของตนเองที่มีคุณธรรม เข้าใจบริบท ตั้งใจเข้ามาบริหารท้องถิ่นอย่างเต็มที่เต็มความสามารถ ประชาชนต้องเป็นผู้คอยตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นการศึกษาวิจันครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาว่า ประชาชนอำเภอช้างกลาง จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด จะได้ดำเนินการรณรงค์ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเมืองท้องถิ่น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่งศักดิ์ สุขานิติกุล (2558, 198 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ อยู่ในระดับน้อย ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการรวมกลุ่มประชาชนในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ รองลงมา คือ ควรมีการวางแผนพัฒนาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน และควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ และผู้พิการอย่างทั่วถึงและยุติธรรม ตามลำดับ

ชนมาศ นาสินสร้อย (2558, 189 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเว่อ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเว่อ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเลือกตั้ง ด้านการแสดงออกด้วยการกระทำ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ด้านการมีกิจกรรมในกลุ่มการเมือง และด้านการแสดงความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเว่อ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชฎาพร โชติธรรมาภรณ์ (2556, 195 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทสตรีชาวม้งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า สตรีชาวม้งมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการเข้าร่วมประชุมหรือร่วมชุมนุมทางการเมือง ด้านการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และด้านการแสดงความคิดเห็นและการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ของสตรีชาวม้ง ที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ณาดยา ลานน้ำเที่ยง (2555, 179 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอตะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลหนองบัววง อำเภอลำตะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย 2. ความคิดเห็น

และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากกว่านี้ รองลงมาคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งให้มากกว่านี้ และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบและติดตามการดำเนินการ ตามลำดับ

พิสมัย สารพิศ (2555, 185 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหอนทราย อำเภอหอนทราย จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหอนทราย อำเภอหอนทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้สิทธิการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งให้มากกว่านี้ รองลงมาคือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งของเทศบาลให้มากกว่านี้ และควรให้มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้บุคคลอื่นไปเลือกตั้งให้มากกว่านี้ ตามลำดับ

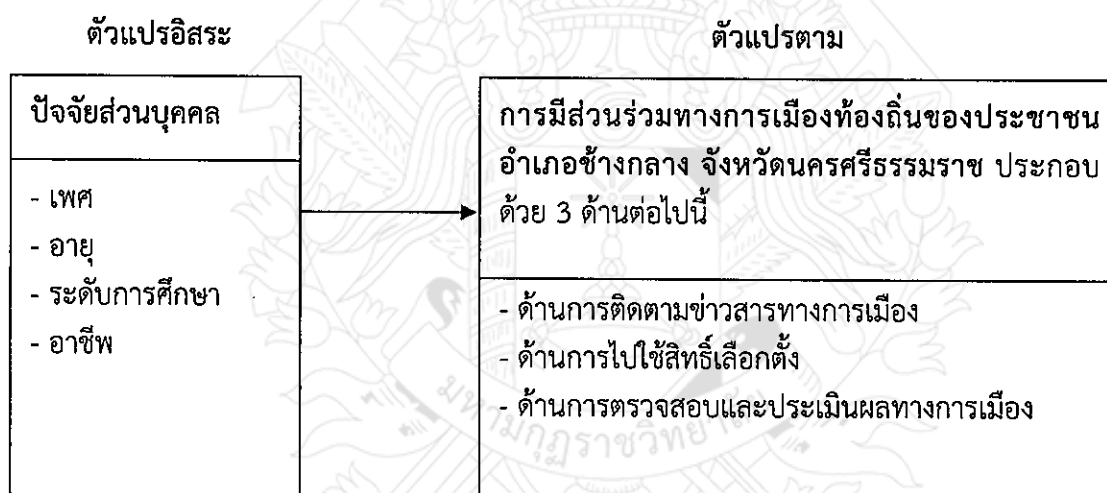
ประเสริฐ สภา (2554, 192 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านความสนใจกิจกรรมทางการเมือง ด้านการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ด้านการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้ ควรประชาสัมพันธ์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มาก ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง กำหนดแผนงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความสุจริตและเป็นธรรม ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการเมืองท้องถิ่นโดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง จัดป้ายประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น และรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะได้ มีแรงผลักดันสิ่งที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม จัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ และจัดทำตู้รับเรื่องรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน

รังสิวุฒิ ชำนาญงาม (2554, 176 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเมืองการเลือกตั้ง และด้านการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น รองลงมา ควรเพิ่มงบประมาณพัฒนาชุมชนให้มากและควรให้เจ้าหน้าที่ออกไปรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนตามลำดับ

สรุปได้ว่า ข้อมูลเหตุที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ระดับมากบ้าง ระดับปานกลางบ้าง เนื่องมาจากความแตกต่างทางความคิดของแต่ละกลุ่มคน ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ การเข้ามามีส่วนร่วมจะเป็นแบบผู้สังเกตการณ์มากกว่าที่จะเข้าร่วมกิจกรรมส่วนเรื่องรูปแบบนั้นมีใช้สาเหตุสำคัญ แต่ประการใด ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง และผลงานวิจัยต่าง ๆ นำมาผสมผสานสังเคราะห์ วิเคราะห์สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง โดยมี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้อง มาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.3 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้น ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร (Population)

ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30,023 คน (ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Samples)

ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขต อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนทางสถิติร้อยละ 5 หรือ 0.05 (ยุทธ โกยวรรณ์ และ กุสุมา ผลาพรหม, 2553, หน้า 122)

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{30,023}{1+30,023(0.05)^2} \\ &= 399.98 \end{aligned}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่วิจัยในครั้งนี้ จึงใช้ จำนวน 400 คน

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เทคนิควิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non - Probability Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 44) เป็นการสุ่มประชากรเป้าหมาย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตอยู่ในอำเภอข้างกลาง โดยเลือกประชาชนผู้สามารถให้ข้อมูลที่ต้องการได้ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจนครบจำนวนที่ได้กำหนดไว้ คือ 400 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา มาสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม แบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นแบบสอบถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 3 ด้าน จำนวน 19 ข้อ โดยมีการให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 99) ดังนี้

มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมาก ให้ 4 คะแนน

มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นปานกลาง ให้ 3 คะแนน

มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นน้อย ให้ 2 คะแนน

มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นกรอบการวิจัยและนำไปสร้างแบบสอบถาม

3.4.2 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย และกำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อจะนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

3.4.3 เขียนนิยามให้ครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละลักษณะที่ต้องการวัด และสร้างแบบสอบถามโดยประยุกต์และเก็บความหมาย รายละเอียดจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับตัวแปรมาเขียนข้อคำถามขึ้น และนำเสนอต่ออาจารย์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงต่อไป โดยการใช้คำถาม แบบปลายปิด (Close-Ended) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended)

3.4.4 และได้แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหา และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรง ทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหาสำนวนภาษา และสถิติ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ดร. สุภาพ เต็มรัตน์ ดร. สุปรีชา ชำนาญพิศุทธิ์ และนายธวัช หงษ์บิน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อคำถามประเมินความถูกต้องโดย ใช้สูตรการคำนวณค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Index) หรือ IOC (ยุธ โกยวรรณ, 2545, หน้า 159) มีเกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

0 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC คำนวณได้ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

(เกณฑ์ในการเลือกคำถาม พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.67)

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปวิเคราะห์ค่า IOC จากการหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ผลปรากฏว่าได้ค่า IOC ที่ระดับ 1 จำนวน 19 ข้อ

3.4.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.7425

3.4.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมโศกราช นำเรียนนายอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมด้วยผู้ช่วยผู้วิจัย โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้ กลุ่มตัวอย่าง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด จนครบทุกฉบับ โดยใช้เวลาเก็บข้อมูลจำนวน 7 วัน

3.5.3 จากนั้นตรวจสอบข้อมูลและความสมบูรณ์ของเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามความต้องการ และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด สร้างคู่มือลงรหัสและนำข้อมูลมาลงรหัส จากนั้นนำข้อมูลที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปบันทึกในแผ่นข้อมูล (CD) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีเกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น น้อยที่สุด

โดยวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว One-Way ANOVA เป็นการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ตอนที่ 4 รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

3.7.1 หาความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence หรือ IOC) ซึ่งมีสูตร (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554, หน้า 197) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.7.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีสูตร (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554, หน้า 205) ดังนี้

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
 N แทน จำนวนข้อคำถาม
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

3.7.3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หาค่าร้อยละจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, หน้า 152) ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{X \times 100}{N}$$

เมื่อ X แทน จำนวนข้อมูล (ความถี่) ที่ต้องการนำมาหาค่าร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.7.4 การวิเคราะห์ข้อมูลหาคะแนนค่าเฉลี่ย (Mean) จากสูตร (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554, หน้า 219) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum fX$ แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.7.5 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554, หน้า 226) ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{x})^2}{N}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum f(x - \bar{x})^2$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังสองของ
 ค่าเบี่ยงเบนของข้อมูลแต่ละตัว
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.7.6 การวิเคราะห์โดยหาค่า t- test จากสูตร (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554, หน้า 242) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
 $\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
 S_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 n_1 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างใน กลุ่มที่ 1
 n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ในกลุ่มที่ 2

3.7.7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เป็นการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบความแปรปรวน 2 ตัว คือความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม กับความแปรปรวนภายในกลุ่มว่าแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เป็นก็เท่าของกัน โดยมีสูตร (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554, หน้า 247) ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงของ F
 MS_b แทน ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้เสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	t - distribution เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
F	แทน	F - distribution เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
Sig.	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากตัวสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตารางโดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน

ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	165	41.25
หญิง	235	58.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 และเป็นเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 - 25 ปี	78	19.50
26 - 40 ปี	88	22.00
41 - 55 ปี	142	35.50
56 ปีขึ้นไป	92	23.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 41 - 55 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 มีอายุ 56 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 มีอายุ 26 - 40 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และมีอายุ 18 - 25 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	145	36.25
มัธยมศึกษา	155	38.75
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	40	10.00
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	60	15.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และมีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีจำนวนทั้งสิ้น 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กร		
ปกครองส่วนท้องถิ่น	45	11.25
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	81	20.25
รับจ้าง/เกษตรกร	225	56.25
นักเรียน/นักศึกษา	49	12.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้าง/เกษตรกร มีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวนทั้งสิ้น 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 และมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนทั้งสิ้น 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น
ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.57	0.76	ปานกลาง
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.63	0.77	มาก
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง	3.99	0.65	มาก
รวม	3.73	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการ
ตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านมีส่วนร่วมรับฟังและติดตามข่าวสารทางการเมืองระดับท้องถิ่นจากสื่อต่าง ๆ	3.66	0.79	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นกับบุคคลอื่นรวมถึงการพุดจาถกเถียงเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ้าน	3.41	0.93	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมติดต่อพูดคุยกับผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายทางการเมือง	3.43	0.92	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่การเมือง	3.54	0.85	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน	3.50	0.81	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองโดยตรงกับเจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง หรือสื่อมวลชน	3.64	0.85	มาก
7. ท่านมีส่วนร่วมติดตามการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น	3.68	0.82	มาก
8. ท่านร่วมรับฟังการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น	3.75	0.77	มาก
รวม	3.57	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 8 ที่ว่า ท่านร่วมรับฟังการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อ 7 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมติดตามการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น ส่วนข้อ 2 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นกับบุคคลอื่นรวมถึงการพุดจาถกเถียงเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น
ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น นายกองค้การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.69	0.78	มาก
2. ท่านชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.54	0.87	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายประชาธิปไตยในชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง	3.58	0.86	มาก
4. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น ช่วยติดโปสเตอร์ พุดหาเสียง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.73	0.81	มาก
5. ท่านเป็นผู้นำการหาเสียงในระดับชุมชน ให้กับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.62	0.85	มาก
รวม	3.63	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 4 ที่ว่า ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น ช่วยติดโปสเตอร์ พุดหาเสียง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อ 1 ที่ว่า ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น นายกองค้การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนข้อ 2 ที่ว่า ท่านชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและ ประเมินผลทางการเมือง

ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยเป็นสมาชิกหรืออาสาสมัคร ขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง	3.77	0.76	มาก
2. ท่านร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการการเลือกตั้งประจำ หน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น	3.72	0.76	มาก
3. ท่านร่วมตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกา	4.13	0.94	มาก
4. ท่านร่วมติดตามผลการเลือกตั้งท้องถิ่น	4.11	0.94	มาก
5. ท่านร่วมติดตามการนับผลคะแนนทุกครั้ง	4.14	0.92	มาก
6. ท่านร่วมติดตามตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ และนัก การเมืองท้องถิ่น	4.08	0.88	มาก
รวม	3.99	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 5 ที่ว่า ท่านร่วมติดตามการนับผลคะแนนทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อ 3 ที่ว่า ท่านร่วมตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกา ส่วนข้อ 2 ที่ว่า ท่านร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม					
	ชาย			หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.54	0.88	มาก	3.60	0.65	มาก
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.55	0.87	มาก	3.69	0.69	มาก
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง	4.00	0.62	มาก	3.98	0.67	มาก
รวม	3.69	0.71	มาก	3.76	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

เพศหญิง พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม								
	18 - 25 ปี		26 - 40 ปี		41 - 55 ปี		56 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.45	0.84	ปานกลาง	3.62	0.92	มาก	3.68	0.75	มาก
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.41	0.73	ปานกลาง	3.68	0.97	มาก	3.69	0.71	มาก
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง	3.87	0.55	มาก	4.12	0.66	มาก	4.01	0.62	มาก
รวม	3.58	0.66	มาก	3.80	0.75	มาก	3.80	0.52	มาก

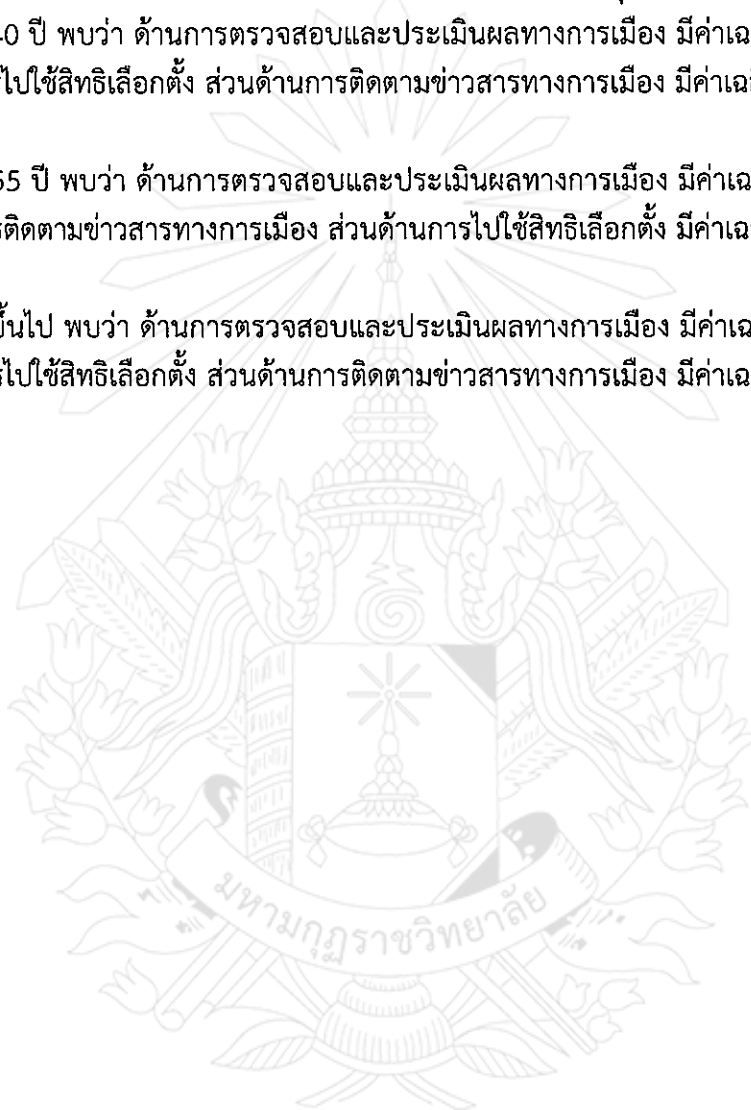
จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อายุ 18 - 25 ปี อายุ 26 - 40 ปี อายุ 41 - 55 ปี และอายุ 56 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อายุ 18 - 25 ปี พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

อายุ 26 - 40 ปี พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

อายุ 41 - 55 ปี พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

อายุ 56 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม								
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญา/เทียบเท่า		ปริญญาตรี/สูงกว่า		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.43	0.83	ปานกลาง	3.72	0.79	มาก	3.90	0.35	มาก
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.42	0.79	ปานกลาง	3.74	0.77	มาก	3.86	0.44	มาก
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง	3.93	0.61	มาก	4.05	0.63	มาก	4.19	0.46	มาก
รวม	3.59	0.65	มาก	3.84	0.58	มาก	3.98	0.35	มาก

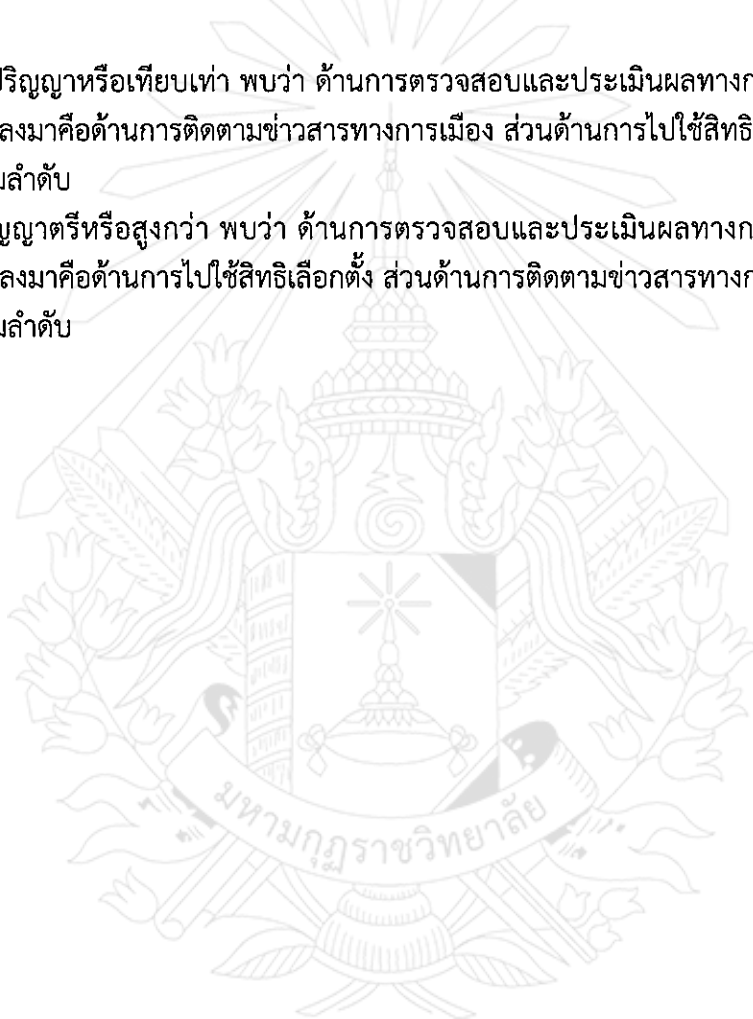
จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ระดับมัธยมศึกษา พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมทางเมืองท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม											
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ พนักงานองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น		ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		รับจ้าง/เกษตรกร		นักเรียน/นักศึกษา					
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.91	0.57	มาก	3.35	0.84	ปานกลาง	3.64	0.77	มาก	3.35	0.51	ปานกลาง
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.74	0.53	มาก	3.43	0.82	ปานกลาง	3.64	0.76	มาก	3.83	0.85	มาก
3. ด้านการตรวจสอบประเมินผลทางการเมือง	3.99	0.29	มาก	3.88	0.69	มาก	4.06	0.61	มาก	3.86	0.90	มาก
รวม	3.88	0.43	มาก	3.55	0.69	มาก	3.78	0.58	มาก	3.68	0.63	มาก

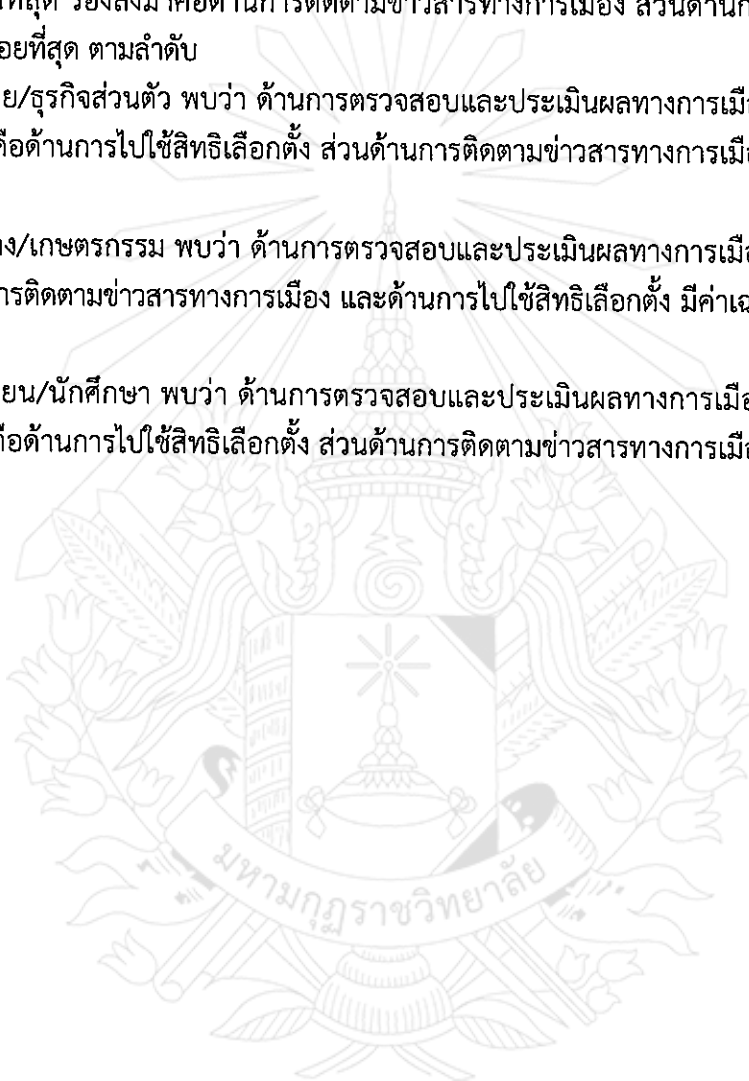
จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้าง/เกษตรกรกรรม และอาชีพนักเรียน/นักศึกษา อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

อาชีพรับจ้าง/เกษตรกรกรรม พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

อาชีพนักเรียน/นักศึกษา พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	165	3.69	0.71	มาก
หญิง	235	3.76	0.51	มาก
รวม	400	3.73	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	165	3.69	0.71	- 1.01	0.32
หญิง	235	3.76	0.51		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตาม
ข่าวสารทางการเมือง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	165	3.54	0.88	มาก
หญิง	235	3.60	0.65	มาก
รวม	400	3.57	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตาม
เพศ พบว่า เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอ
ช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีเพศ
ต่างกัน

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	165	3.54	0.88	- 0.82	0.41
หญิง	235	3.60	0.65		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน
มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	165	3.55	0.87	มาก
หญิง	235	3.69	0.69	มาก
รวม	400	3.63	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	165	3.55	0.87	- 1.82	0.07
หญิง	235	3.69	0.69		

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบ
และประเมินผลทางการเมือง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	165	4.00	0.62	มาก
หญิง	235	3.98	0.67	มาก
รวม	400	3.99	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อ
จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอ
ช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง
ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	165	4.00	0.62	0.29	0.77
หญิง	235	3.98	0.67		

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน
มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนก
ตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
18 - 25 ปี	78	3.58	0.66	มาก
26 - 40 ปี	88	3.80	0.75	มาก
41 - 55 ปี	142	3.80	0.52	มาก
56 ปีขึ้นไป	92	3.70	0.49	มาก
รวม	400	3.73	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 18 - 25 ปี
อายุ 26 - 40 ปี อายุ 41 - 55 ปี และอายุ 56 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.958	3	0.986	2.749	0.04*
ภายในกลุ่ม	142.068	396	0.359		
รวม	145.026	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน
มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอายุต่างกัน

อายุ	$\bar{x}$	18 - 25 ปี	56 ปีขึ้นไป	41 - 55 ปี	26 - 40 ปี
		3.58	3.70	3.80	3.80
18 - 25 ปี	3.58	-	0.12	0.22*	0.22*
56 ปีขึ้นไป	3.70		-	0.09	0.10
41 - 55 ปี	3.80			-	0.00
26 - 40 ปี	3.80				-

จากตารางที่ 4.23 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุ 26 - 40 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอายุ 18 - 25 ปี

กลุ่มอายุ 41 - 55 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอายุ 18 - 25 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
18 - 25 ปี	78	3.45	0.84	ปานกลาง
26 - 40 ปี	88	3.62	0.92	มาก
41 - 55 ปี	142	3.68	0.75	มาก
56 ปีขึ้นไป	92	3.47	0.45	ปานกลาง
รวม	400	3.57	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 26 - 40 ปี และอายุ 41 - 55 ปี อยู่ในระดับมาก ส่วนอายุ 18 - 25 ปี และอายุ 56 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.25 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.942	3	1.314	2.321	0.08
ภายในกลุ่ม	224.248	396	0.566		
รวม	228.191	399			

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้
สิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
18 - 25 ปี	78	3.41	0.73	ปานกลาง
26 - 40 ปี	88	3.68	0.97	มาก
41 - 55 ปี	142	3.69	0.71	มาก
56 ปีขึ้นไป	92	3.70	0.66	มาก
รวม	400	3.63	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า
อายุ 26 - 40 ปี อายุ 41 - 55 ปี และอายุ 56 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ส่วนอายุ 18 - 25 ปี อยู่ใน
ระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.030	3	1.677	2.860	0.04*
ภายในกลุ่ม	232.187	396	0.586		
รวม	237.217	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน
มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุต่างกัน

อายุ	$\bar{X}$	18 - 25 ปี	26 - 40 ปี	41 - 55 ปี	56 ปีขึ้นไป
		3.41	3.68	3.69	3.70
18 - 25 ปี	3.41	-	0.27*	0.29*	0.29*
26 - 40 ปี	3.68		-	0.01	0.02
41 - 55 ปี	3.69			-	0.01
56 ปีขึ้นไป	3.70				-

จากตารางที่ 4.28 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุ 56 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอายุ 18 - 25 ปี กลุ่มอายุ 41 - 55 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอายุ 18 - 25 ปี กลุ่มอายุ 26 - 40 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอายุ 18 - 25 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบ
และประเมินผลทางการเมือง จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
18 - 25 ปี	78	3.87	0.55	มาก
26 - 40 ปี	88	4.12	0.66	มาก
41 - 55 ปี	142	4.01	0.62	มาก
56 ปีขึ้นไป	92	3.94	0.74	มาก
รวม	400	3.99	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อ
จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 18 - 25 ปี อายุ 26 - 40 ปี อายุ 41 - 55 ปี และอายุ 56 ปีขึ้นไป อยู่ใน
ระดับมาก

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและ
ประเมินผลทางการเมือง ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.774	3	0.925	2.217	0.09
ภายในกลุ่ม	165.192	396	0.417		
รวม	167.966	399			

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน
มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	145	3.59	0.65	มาก
มัธยมศึกษา	155	3.84	0.58	มาก
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	40	3.98	0.35	มาก
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	60	3.63	0.58	มาก
รวม	400	3.73	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.669	3	2.556	7.370	0.00*
ภายในกลุ่ม	137.357	396	0.347		
รวม	145.026	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

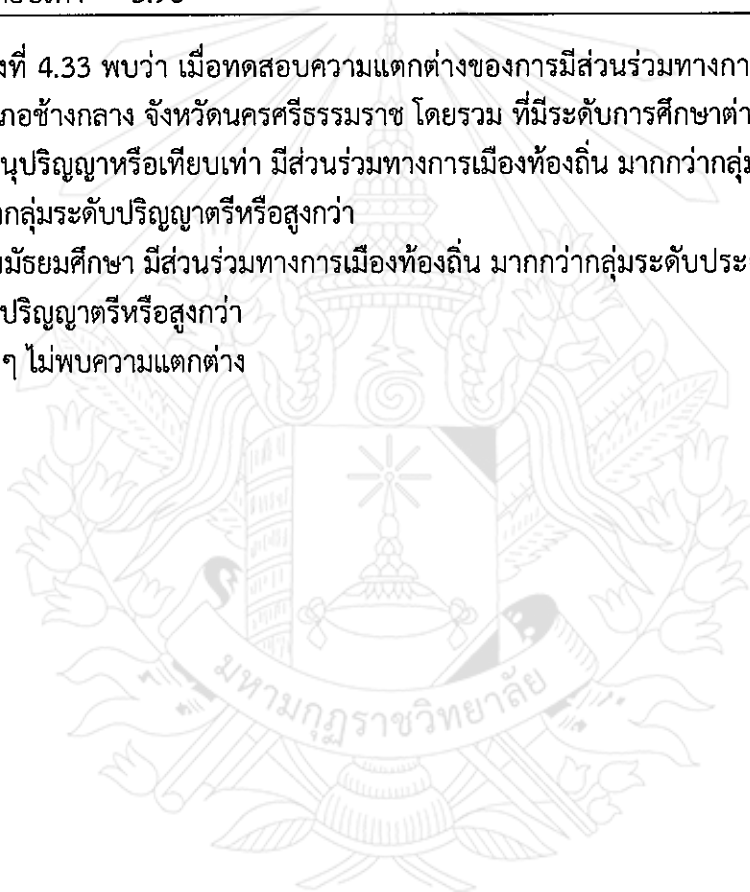
จากตารางที่ 4.32 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.33 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
		3.59	3.63	3.84	3.98
ประถมศึกษา	3.59	-	0.04	0.24*	0.39*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.63		-	0.21*	0.35*
มัธยมศึกษา	3.84			-	0.15
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3.98				-

จากตารางที่ 4.33 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่พบว่า กลุ่มระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา และมากกว่ากลุ่มระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

กลุ่มระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา และมากกว่ากลุ่มระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	145	3.43	0.83	ปานกลาง
มัธยมศึกษา	155	3.72	0.79	มาก
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	40	3.90	0.35	มาก
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	60	3.32	0.47	ปานกลาง
รวม	400	3.57	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า อยู่ในระดับมาก ส่วนระดับประถมศึกษา และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.35 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	14.766	3	4.922	9.133	0.00*
ภายในกลุ่ม	213.424	396	0.539		
รวม	228.191	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.36 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
		3.32	3.43	3.72	3.90
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.32	-	0.11	0.41*	0.59*
ประถมศึกษา	3.43		-	0.29*	0.47*
มัธยมศึกษา	3.72			-	0.18
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3.90				-

จากตารางที่ 4.36 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองที่มีระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และมากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา

กลุ่มระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และมากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	145	3.42	0.79	ปานกลาง
มัธยมศึกษา	155	3.74	0.77	มาก
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	40	3.86	0.44	มาก
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	60	3.71	0.81	มาก
รวม	400	3.63	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก ส่วนระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.38 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	10.664	3	3.555	6.213	0.00*
ภายในกลุ่ม	226.553	396	0.572		
รวม	237.217	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.39 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
		3.42	3.71	3.74	3.86
ประถมศึกษา	3.42	-	0.29*	0.32*	0.44*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.71		-	0.03	0.15
มัธยมศึกษา	3.74			-	0.12
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3.86				-

จากตารางที่ 4.39 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา

กลุ่มระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา
กลุ่มระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบ และประเมินผลทางการเมือง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	145	3.93	0.61	มาก
มัธยมศึกษา	155	4.05	0.63	มาก
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	40	4.19	0.46	มาก
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	60	3.87	0.85	มาก
รวม	400	3.99	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.41 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.587	3	1.196	2.880	0.04*
ภายในกลุ่ม	164.380	396	0.415		
รวม	167.966	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.42 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
		3.87	3.93	4.05	4.19
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.87	-	0.06	0.18	0.32*
ประถมศึกษา	3.93		-	0.12	0.26*
มัธยมศึกษา	4.05			-	0.14
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4.19				-

จากตารางที่ 4.42 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ที่มีระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และมากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.43 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนก
ตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กร				
ปกครองส่วนท้องถิ่น	45	3.88	0.43	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	81	3.55	0.69	มาก
รับจ้าง/เกษตรกรรม	225	3.78	0.58	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	49	3.68	0.63	มาก
รวม	400	3.73	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ระดับประถม
ศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ใน
ระดับมาก

ตารางที่ 4.44 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.210	3	1.403	3.947	0.01*
ภายในกลุ่ม	140.816	396	0.356		
รวม	145.026	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่าง
กัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05

ตารางที่ 4.45 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	$\bar{X}$	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	นักเรียน/ นักศึกษา	รับจ้าง/ เกษตรกร	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ พนักงาน องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น
		3.55	3.68	3.78	3.88
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.55	-	0.13	0.23*	0.33*
นักเรียน/นักศึกษา	3.68		-	0.10	0.20
รับจ้าง/เกษตรกร	3.78			-	0.10
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ พนักงานองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	3.88				-

จากตารางที่ 4.45 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

กลุ่มอาชีพรับจ้าง/เกษตรกร มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตาม
ข่าวสารทางการเมือง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กร				
ปกครองส่วนท้องถิ่น	45	3.91	0.57	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	81	3.35	0.84	ปานกลาง
รับจ้าง/เกษตรกร	225	3.64	0.77	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	49	3.35	0.51	ปานกลาง
รวม	400	3.57	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตาม
อาชีพ พบว่า ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า อยู่ในระดับมากส่วนระดับประถมศึกษา
และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.47 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทาง
การเมือง ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	12.608	3	4.203	7.720	0.00*
ภายในกลุ่ม	215.583	396	0.544		
รวม	228.191	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่าง
กัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.48 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	$\bar{X}$	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	นักเรียน/ นักศึกษา	รับจ้าง/ เกษตรกร	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ พนักงาน องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น
		3.35	3.35	3.64	3.91
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.35	-	0.00	0.29*	0.56*
นักเรียน/นักศึกษา	3.35		-	0.29*	0.56*
รับจ้าง/เกษตรกร	3.64			-	0.27*
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ พนักงานองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	3.91				-

จากตารางที่ 4.48 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มากกว่ากลุ่มอาชีพนักเรียน/นักศึกษา และมากกว่ากลุ่มอาชีพรับจ้าง/เกษตรกร

กลุ่มอาชีพรับจ้าง/เกษตรกร มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และมากกว่ากลุ่มอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.49 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิ
เลือกตั้ง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กร				
ปกครองส่วนท้องถิ่น	45	3.74	0.53	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	81	3.43	0.82	ปานกลาง
รับจ้าง/เกษตรกรรม	225	3.64	0.76	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	49	3.83	0.85	มาก
รวม	400	3.63	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า
ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก
ส่วนระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.50 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.651	3	1.884	3.221	0.02*
ภายในกลุ่ม	231.566	396	0.585		
รวม	237.217	399			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.50 พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่าง
กัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.51 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	$\bar{X}$	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง/ เกษตรกร	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ พนักงาน องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	นักเรียน/ นักศึกษา
		3.43	3.64	3.74	3.83
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.43	-	0.21*	0.31*	0.40*
รับจ้าง/เกษตรกร	3.64		-	0.10	0.19
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ พนักงานองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	3.74			-	0.09
นักเรียน/นักศึกษา	3.83				-

จากตารางที่ 4.51 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่มีอาชีพต่างกัน เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

กลุ่มอาชีพรับจ้าง/เกษตรกร มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.52 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบ
และประเมินผลทางการเมือง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กร				
ปกครองส่วนท้องถิ่น	45	3.99	0.29	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	81	3.88	0.69	มาก
รับจ้าง/เกษตรกรรม	225	4.06	0.61	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	49	3.86	0.90	มาก
รวม	400	3.99	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.52 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทาง
การเมืองท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อ
จำแนกตามอาชีพ พบว่า ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และ
ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.53 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการตรวจสอบและ
ประเมินผลทางการเมือง ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.929	3	0.976	2.342	0.07
ภายในกลุ่ม	165.038	396	0.417		
รวม	167.966	399			

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่าง
กัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง		
1.	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลการเลือกตั้ง การรับสมัครนายกหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีน้อยไป	25
2.	ประชาชนไม่ค่อยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของนักรการเมืองท้องถิ่น	20
รวม		45
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง		
1.	ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นน้อยไป และบางคนเห็นว่าถึงได้ใครมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นก็เหมือนกัน	15
2.	ประชาชนไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่นมากนัก	13
3.	บางคนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิของตนเอง	8
4.	บางคนไม่ค่อยชอบในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่ไปใช้สิทธิ	8
รวม		44
ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง		
1.	ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสเข้าไปแสดงความคิดเห็นและกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาการเมืองท้องถิ่น	23
2.	ประชาชนไม่ค่อยได้ตรวจสอบการทำงานและการบริหารของนักรการเมืองท้องถิ่น	18
รวม		41

จากตารางที่ 4.54 พบว่า ประชาชน ได้เสนอปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มากที่สุดคือ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลการเลือกตั้ง การรับสมัครนายกหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีน้อยไป ประชาชนไม่ค่อยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของนักรการเมืองท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นน้อยไป และบางคนเห็นว่าถึงได้ใครมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นก็เหมือนกัน ประชาชนไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่นมากนัก บางคนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิของตนเอง บางคนไม่ค่อยชอบในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่ไปใช้สิทธิ น้อยที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ได้แก่ ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสเข้าไปแสดงความคิดเห็นและกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาการเมืองท้องถิ่น ประชาชนไม่ค่อยได้ตรวจสอบการทำงานและการบริหารของนักรการเมืองท้องถิ่น

ตารางที่ 4.55 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับที่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง		
1.	ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ	25
2.	ควรให้ประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ทางการเมืองท้องถิ่น โดยการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น	20
รวม		45
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง		
1.	ควรมีการกระตุ้น รณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น	25
2.	ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบอย่างต่อเนื่อง	19
รวม		44
ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง		
1.	ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น	23
2.	ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน และการบริหารเพื่อความโปร่งใส	18
รวม		41

จากตารางที่ 4.55 พบว่า ประชาชน ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มากที่สุดคือ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ควรให้ประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ทางการเมืองท้องถิ่น โดยการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น รองลงมาคือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ควรมีการกระตุ้น รณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้มากขึ้นควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบอย่างต่อเนื่อง น้อยที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน และการบริหารเพื่อความโปร่งใส

สรุปเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ปัญหาที่มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลการเลือกตั้ง การรับสมัครนายกหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีน้อยไป ประชาชนไม่ค่อยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของนักการเมืองท้องถิ่น

2. แนวทางแก้ไขปัญหาที่มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ควรให้ประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ทางการเมืองท้องถิ่น โดยการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย รวมถึงการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30,023 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนทางสถิติร้อยละ 5 หรือ 0.05 จำนวน 274 คน เทคนิคและวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non - Probability Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอข้างกลาง โดยเลือกประชาชนผู้สามารถให้ข้อมูลที่ต้องการได้ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจนครบจำนวนที่ได้กำหนดไว้ คือ 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง 2) ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และ 3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว One - Way ANOVA (F - test) และเมื่อพบว่า ค่า F มีความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) และรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5.1 สรุปผล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1) จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 และเป็นเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25

2) จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 41 - 55 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 มีอายุ 56 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 มีอายุ 26 - 40 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และมีอายุ 18 - 25 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50

3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และมีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีจำนวนทั้งสิ้น 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

4) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้าง/เกษตรกรกรรม มีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวนทั้งสิ้น 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 และมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนทั้งสิ้น 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เพศหญิง พบว่า ด้านการตรวจสอบและ

ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาชีพรับจ้าง/เกษตรกร พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาชีพนักเรียน/นักศึกษา พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

5.1.4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ดังนี้

1) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลการเลือกตั้ง การรับสมัครนายกหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลน้อยไป ประชาชนไม่ค่อยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของนักรการเมืองท้องถิ่น

2) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นน้อยไป และบางคนเห็นว่าถึงได้ใครมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นก็เหมือนกัน ประชาชนไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่นมากนัก บางคนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิของตนเอง บางคนไม่ค่อยชอบในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่ไปใช้สิทธิ

3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ได้แก่ ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสเข้าไปแสดงความคิดเห็นและกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาการเมืองท้องถิ่น ประชาชนไม่ค่อยได้ตรวจสอบการทำงานและการบริหารของนักการเมืองท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

1) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ควรให้ประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ทางการเมืองท้องถิ่น โดยการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น

2) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ควรมีการกระตุ้น รมรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้มากขึ้นควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน และการบริหารเพื่อความโปร่งใส

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัย มาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

5.2.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจทางการเมืองมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบได้จัดทำแผ่นพับ ใบปลิวประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และอีกประการหนึ่ง การเมืองท้องถิ่น เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชนเป็นอย่างมาก ด้วยคิดว่า เพราะผู้ที่จะได้รับเลือกเข้ามาบริหารท้องถิ่น ต้องเข้ามาช่วยแก้ปัญหาของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ทั้งด้านสาธารณสุข โภชนาการ รายได้ สวัสดิการสังคม สุขภาพ ฯลฯ ดังนั้น ประชาชนจึงมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญพร โชติธรรมาภรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทสตรีชาวม้งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า สตรีชาวม้งมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สะภา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ

ประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่า ประชาชนอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ติดตามข่าวสารทางการเมือง การเลือกตั้ง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำการรณรงค์และประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนในอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นกว่าเดิม และได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทั้งสื่อมวลชนท้องถิ่น เช่น วิทยุ สิ่งพิมพ์ เสียงตามสายขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือการรณรงค์และการประชาสัมพันธ์ เช่น รถยนต์ประชาสัมพันธ์ หอกระจายข่าวหมู่บ้านหรือป้ายประชาสัมพันธ์ การให้กรรมการชุมชนต่าง ๆ ช่วยรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากขึ้น นอกจากนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งออกหาเสียงพยายามให้ประชาชนออกไปลงคะแนนให้ตนเองมาก ๆ ก็เป็นการรณรงค์และการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งอีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสิวุฒิ ชำนาญงาม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 8 ที่ว่า ท่านร่วมรับฟังการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ท่านร่วมรับฟังการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นด้วยว่าเมื่อมีการเลือกตั้งท้องถิ่น ทางหน่วยงาน กต. มีการจัดป้ายประชาสัมพันธ์งานที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่นอย่างทั่วถึง และประชาสัมพันธ์ว่านักการเมืองจะทำการหาเสียงที่ไหน เมื่อไร และประชาชนควรไปรับฟังการหาเสียงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ซึ่งเมื่อประชาชนรวมกลุ่มกัน ก็จะได้มีแรงผลักดันให้กลุ่มมีความสามารถในการต่อรองและมีความเข้มแข็งในการตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอนในฝ่ายบริหารท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สะภา มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรประชาสัมพันธ์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มาก จัดตั้งอาสาพัฒนาประชาธิปไตย การกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความสุจริตและเป็นธรรม ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการเมืองท้องถิ่นโดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง จัดป้ายประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น และรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะได้ มีแรงผลักดันสิ่งที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม จัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ และจัดทำตู้รับเรื่องราวรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นกับบุคคลอื่นรวมถึงการพูดจาถกเถียงเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนเห็นว่าการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันเป็นสิ่งที่ทำให้ได้รับทราบข้อมูลของนักการเมือง ผู้สมัครว่าเป็นคนดีมีคุณธรรม หรือคนทุจริต เพื่อจะสามารถมีข้อมูลในการตัดสินใจเลือกตัวแทนของตนเองในการบริหารท้องถิ่น และต้องให้ความสนใจเป็นหูเป็นตาแก่ภาครัฐ คอยตรวจสอบในรูปแบบประชาคมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดช อิงคสิทธิ์ ได้กล่าวไว้ในทุกสังคมจะมีกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองและมีระดับของการมีส่วนร่วม

ที่แตกต่างกันไป แบ่งเป็นลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ดังนี้ การรับฟังข่าวสารทางการเมือง การออกเสียงลงคะแนน การชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง การชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง และการช่วยโฆษณาพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศสนับสนุนหรือให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความตื่นตัวออกมาใช้สิทธิ์ลงคะแนนเลือกตั้งนายก และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เนื่องจากทาง กกต. ได้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อนครบวาระ ประกอบกับประชาชนมีความตื่นตัวและเล็งเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่น และเห็นว่าเมื่อสามารถเลือกได้คนดีเข้ามาบริหารท้องถิ่น ก็จะสามารถช่วยรับภาระหน้าที่ช่วยเหลือชุมชน จัดการโครงสร้างพื้นฐานให้มีสภาพที่สมบูรณ์ ประชาชนมีสวัสดิการที่ดี มีรายได้ มีอาชีพ มีผู้จัดการสินค้าทางการเกษตร ฯลฯ ซึ่งเป็นผลดีต่อประชาชนทุกคนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สงค์ศักดิ์ สุขานิชกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย สาระพิศ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการใช้สิทธิการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ที่ว่า ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น ช่วยติดโปสเตอร์ พุดหาเสียง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ด้วยประชาชนเห็นว่าการทำให้บุคคลอื่นได้รู้ข่าวสารการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ซึ่งการได้ร่วมในการช่วยติดโปสเตอร์ แนะนำพุดหาเสียงให้แก่นักการเมือง ก็จะสามารถช่วยหน่วยงานของรัฐและองค์กรรับผิดชอบได้มีความสะดวก และสามารถกระจายข่าวสารได้มากขึ้น การเลือกตั้งท้องถิ่นก็จะสามารถดำเนินการไปได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดช อิงคสิทธิ์ ได้กล่าวว่า ในทุกสังคมจะมีกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมทางการเมือง และมีระดับของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไป แบ่งเป็นลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ดังนี้ การรับฟังข่าวสารทางการเมือง การออกเสียงลงคะแนน การชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง การชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง และการช่วยโฆษณาพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศสนับสนุนหรือให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า ท่านชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง และรู้ถึงความสำคัญของการเลือกตั้งว่าเป็นหน้าที่ที่ดีของพลเมืองที่ดี และการที่ประชาชนมีบทบาทในการเลือกตั้งแล้ว การที่จะทำให้การเลือกตั้งมีประชาชนเข้าร่วมมากขึ้น ก็ควรให้ประชาชนกลุ่มนี้ ได้แสดงบทบาทในการชักชวนบุคคลอื่นที่รู้จักไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้

มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ การติดตามข่าวสารบ้านเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การชักจูง รมรงค์ให้ผู้อื่นสนับสนุนบุคคลและพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุน เสนอแนวคิด นโยบายต่อนักการเมืองและผู้นำทางการเมือง ร่วมประชุมรมรงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนให้ความสนใจติดตามผลการเลือกตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ รมรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจสอบและสามารถประเมินผลนักการเมืองที่ได้รับเลือกเข้ามาบริหารท้องถิ่นได้ จึงทำให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นและสนใจติดตามเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานท้องถิ่นของนักการเมือง โดยได้แสดงความเห็นถึงปัญหา ร่วมในการวางแผน ร่วมในการปฏิบัติงาน และร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ แมคคอสกี เฮอร์เบิร์ต (McClosky, Herbert) ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้ “การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึงการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง” ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณาตยา ลาน้ำเที่ยง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอทะเลเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเลเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย ซึ่งอาจจะเป็นด้วยว่ากลุ่มประชาชนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ความสมบูรณ์หรือปัญหา และแนวความคิดของกลุ่มคนแตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีผลออกมาไม่สอดคล้องกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 5 ที่ว่า ท่านร่วมติดตามการนับผลคะแนนทุกครั้ง มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าเมื่อมีการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกครั้ง ก็ต้องการความสุจริตในการเลือกตั้ง ยิ่งการนับคะแนนควรมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ดังนั้นการที่ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของผู้เฝ้าติดตามการนับคะแนนจึงเป็นการทำให้การทุจริตเป็นไปได้ยาก และอาจไม่เกิดขึ้น จะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ประชาชนทุกคนได้ว่า การเลือกตั้งมีความเที่ยงธรรม ได้คณะบริหารที่มีคุณธรรมตรงกับความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ คะเน็งนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาลตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อ

สังคมมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า ท่านร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนเข้าใจถึงกระบวนการเลือกตั้ง เมื่อมีเวลาจะช่วยเหลือในการจัดสถานที่เลือกตั้ง หรือดูแลการเลือกตั้งเสมอ ในประเด็นดังกล่าวนี้ แต่บางกลุ่มไม่อาจเจียดเวลาบางส่วนให้กับกระบวนการเลือกตั้งทั้งหมดได้ แต่ก็ให้กำลังใจ และให้การร่วมมือกับทางหน่วยงานการเลือกตั้งเสมอ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สะภา มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรประชาสัมพันธ์การใช้สิทธิเลือกตั้งให้มาก ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง การกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความสุจริตและเป็นธรรม ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการเมืองท้องถิ่นโดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง จัดป้ายประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น และรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะได้ มีแรงผลักดันสิ่งที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม จัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ และจัดทำคู่มือรับเรื่องราวรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน ดังนี้

1) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ปัจจุบันประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่ใกล้เคียงกัน ด้วยสื่อต่าง ๆ มีมากขึ้น การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมากขึ้น ทำให้ประชาชนทั้งผู้หญิงผู้ชายสนใจการเมืองมากขึ้น ทำให้ไม่พบความแตกต่าง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนมาศ นาสินสร้อย ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเว่อ อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเว่อ อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มอายุ 26 - 40 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอายุ 18 - 25 ปี ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ เพราะ

ปัจจุบันผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเมืองมักจะเป็นผู้ทำงาน อยู่ในวัยหนุ่ม มีปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไข เพราะกลุ่มคนช่วงวัย 26 - 40 ปี จะไม่ได้รับการดูแลจากรัฐมากนัก ไม่เหมือนกลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยที่ยังศึกษาอยู่ แต่ก็ไม่ใช่ว่าผู้ที่มีอายุน้อย ๆ จะไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้วยว่าการเมืองท้องถิ่นเป็นเรื่องของทุกคน ผลจึงออกมาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร โชติธรรมาภรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทสตรีชาวม้งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ของสตรีชาวม้ง ที่มีอายุต่างกัน พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา และมากกว่ากลุ่มระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และกลุ่มระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา และมากกว่ากลุ่มระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การศึกษาของประชาชนถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นกลไกประการหนึ่งที่ช่วยลดการเกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม ซึ่งส่วนใหญ่การเข้าร่วมในทางการเมืองมักจะทำให้กลุ่มนักเรียน นักศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการร่วมทั้งในการร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง จึงทำให้พบความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูวงศ์ ฉายะบุตร ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา ความแตกต่างด้านการศึกษา ในประเทศแถบตะวันตกผู้มีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลซึ่งมีระดับการศึกษาสูงยังมีความเข้าใจและความรู้ทางการเมือง การปกครองซึ่งมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และจะสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองมากกว่า ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น การสนทนาปราศรัยเรื่องราวทางการเมืองมากขึ้น มีโอกาสเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมและการเมืองมากขึ้น มีความเชื่อมั่นยอมรับในสภาพแวดล้อมต่อบุคคลอื่นและพยายามที่จะช่วยบุคคลอื่นมากขึ้น

4) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว กลุ่มอาชีพรับจ้าง/เกษตรกรรม มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนกลุ่มอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในกลุ่มที่ต้องรับผิดชอบในการเป็นเจ้าหน้าที่เลือกตั้ง ครูอาจารย์ให้ความรู้แก่เยาวชน มีความเกี่ยวข้องในฐานะเป็นพนักงานของรัฐในองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองท้องถิ่นและการเลือกตั้ง และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนทั่วไปได้อย่างดี จึงทำให้ผลการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในด้านอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร โชติธราภรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทสตรีชาวม้งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ของสตรีชาวม้ง ที่มีอาชีพต่างกัน พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอ ช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สถานศึกษา วัด ควรร่วมกันรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ และทำการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น โดยควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นให้ทั่วถึง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องเกี่ยวกับการเมืองระดับ ท้องถิ่น ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นให้ประชาชน เพื่อที่จะได้ความรู้และเข้าใจมากขึ้น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นที่ยั่งยืน ควรส่งเสริมความรู้และทักษะแก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการเลือกตั้ง ควรรับรองและแต่งตั้งผู้แทนองค์การเอกชนทำหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สถานศึกษา วัด ควรร่วมกันรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ และทำการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น โดยควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในเรื่องการเมืองท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอผ่านทางสื่อต่าง ๆ ควรให้ประชาชนได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเมืองในยุคปัจจุบัน และเท่าทันต่อเหตุการณ์การบ้านเมือง

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สถานศึกษา วัด ควรร่วมกันรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ และทำการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น โดยโดยรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิใช้เสียงในการลงคะแนนเลือกตั้งนักรการเมืองท้องถิ่นทุกครั้ง ที่มีการเลือกตั้ง ไม่ควรนอนหลับทับสิทธิในส่วนของผู้หน้าที่เกี่ยวข้องหรือนักการเมือง ควรร่วมมือ

กันปลุกจิตสำนึกในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการเลือกตั้งเป็นสิ่งใกล้ตัว มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง

ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง พบว่า ประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น กำหนดผู้ใหญ่บ้าน สถานศึกษา วัด ควรร่วมกันรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ และทำการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น โดยควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน และการบริหารเพื่อความโปร่งใส ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยเป็นสมาชิกหรืออาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง ตรวจสอบพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกา และติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทนที่เราเลือก

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ยังมีประเด็นที่น่าศึกษาอีกหลายประเด็น และงานวิจัยนี้ไม่อาจนำมาศึกษาได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป เช่น

1. ควรศึกษาเรื่อง “การร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นกับบุคคลอื่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช”
2. ควรศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมติดต่อพูดคุยกับผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายทางการเมืองของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช”
3. ควรศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้ข่าวสารทางการเมืองขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช”

บรรณานุกรม

1. หนังสือทั่วไป

- การปกครอง, กรม. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2546). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 : ปัญหาอุปสรรคและทางออก. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- จันทนา สุทธิจารี. (2544). การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอเดียสโตร์.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี : โครงการส่งเสริมการแต่งตำรามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2539). จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัชรินทร์การพิมพ์ จำกัด.
- ทวีวงศ์ ศรีบุรี. (2541). EIA การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มายด์พับลิชชิง จำกัด.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง และวรรณภา สิริศิริ. (2550). รับหรือไม่รับการเมืองเรื่องการลงประชามติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ หจก. ดาราวรรณการพิมพ์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัท วี.อินเตอร์ พรีนธ์ จำกัด.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2547). กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- _____. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับแก้ไขปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2542). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พัชรี สีโรรส. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2543). ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญผล.
- มรุต วันทนากร. (2549). การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงกับเทศบาลไทย : บทสรุปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในภาพรวม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บริษัทมิสเตอร์ก็อปปี (ประเทศไทย) จำกัด.
- ยุทธ ไกยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2553). พื้นที่การวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2545). พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีรียาสน.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- _____. (2546). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด นิตยบุคคลไทยอนุเคราะห์ไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ลิขิต ธีระเวคิน. (2533). วิวัฒนาการเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยาลัยการเมืองการปกครอง, สถาบันพระปกเกล้า. (2550). 1 ทศวรรษแห่งการปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศกรราช.
- สากล สถิตวิทยานันท์. (2542). สังคมวิทยากับปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2526). มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสน่ห์ จามริก. (2533). การเมืองกับการศึกษาของไทย. กรุงเทพมหานคร : โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

2. บทความในวารสาร

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2541, กุมภาพันธ์). “การมีส่วนร่วมของประชาชน”. วารสารพัฒนาชุมชน 2. ปีที่ 3. ฉบับที่ 5.

สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต. (2531, กันยายน). “แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเมืองท้องถิ่น”. วารสารโครงการพัฒนาสังคมศาสตร์.

3. บทความในอินเทอร์เน็ต

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). อำเภอช้างกลาง. สืบค้น 10 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก. <https://th.wikipedia.org/wiki>.

4. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ และงานวิจัย

กรรณิการ์ ชมดี. (2534). “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ : ศึกษากรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชฎาพร โชติธาดาภรณ์. (2556). “บทบาทสตรีชาวม้งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

ชนมาศ นาสินสร้อย. (2558). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเว่อ อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร”. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ณาดยา ลาน้ำเทีย. (2555). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอทะเลเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

เดช อิงคสิทธิ์. (2545). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษากรณีเทศบาลนครสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.

ธีรพล ชนะสกุล. (2548). “การมีส่วนร่วมของบุคลากรในโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล : ศึกษาโรงพยาบาลสมิติเวช ศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ประเสริฐ สะภา. (2554). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์”. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- พิบูลย์ ไชยคุณ. (2545). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแควระบบ-สี่ยึด : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติป่าแควระบบสี่ยึด (1), (2)”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิสมัย สาระพิศ. (2555). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มานิตย์ จันทร์จำเริญ. (2545). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจห้วยขวาง”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยุพาพร รุปราม. (2545). “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ”. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รังสิวุฒิ ชำนาญงาม. (2554). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิไลพร สมบูรณ์ชัย. (2534). “การมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดลำปาง”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ส่งศักดิ์ สุขานิชกุล. (2558). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สนิท ขาวสะอาด. (2539). “ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษากรณีโครงการประจําหมู่บ้านอำเภอเมืองนครพนมและอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายสุนีย์ ปวุฒินันท์. (2541). “ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในโครงการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐ : กรณีศึกษาโรงพยาบาลสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุพจน์ พิสุทธิวงศ์. (2539). “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาฆ่าของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุเมธ ทรายแก้ว. (2546). “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษาเฉพาะกรณี : โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวรรณี คงทอง. (2536). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนในท้องที่อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อนุภาพ ธีรลาภ. (2543). “การวิเคราะห์เชิงสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อังคณา ไมตรีสรสสันต์. (2546). “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดทำระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000 : ฉบับปี 2000 กรณีศึกษา : บริษัท ไคโต อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด”. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

5. เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

- คะนิงนิตย์ ศรีบัวเอี่ยม. (2545). “การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาสังคม เอกสารอัดสำเนาประกอบการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 2”. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, (อัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2552). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, (อัดสำเนา).
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2542). “คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน”. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (อัดสำเนา).

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร. สุภาพ เต็มรัตน์

การศึกษา

ปร.ด. (วิจัยการศึกษา)

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการ โรงเรียนโศภนคณาภรณ์

อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

2. ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร

การศึกษา

รปศ.ด. (การบริหารรัฐกิจ)

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

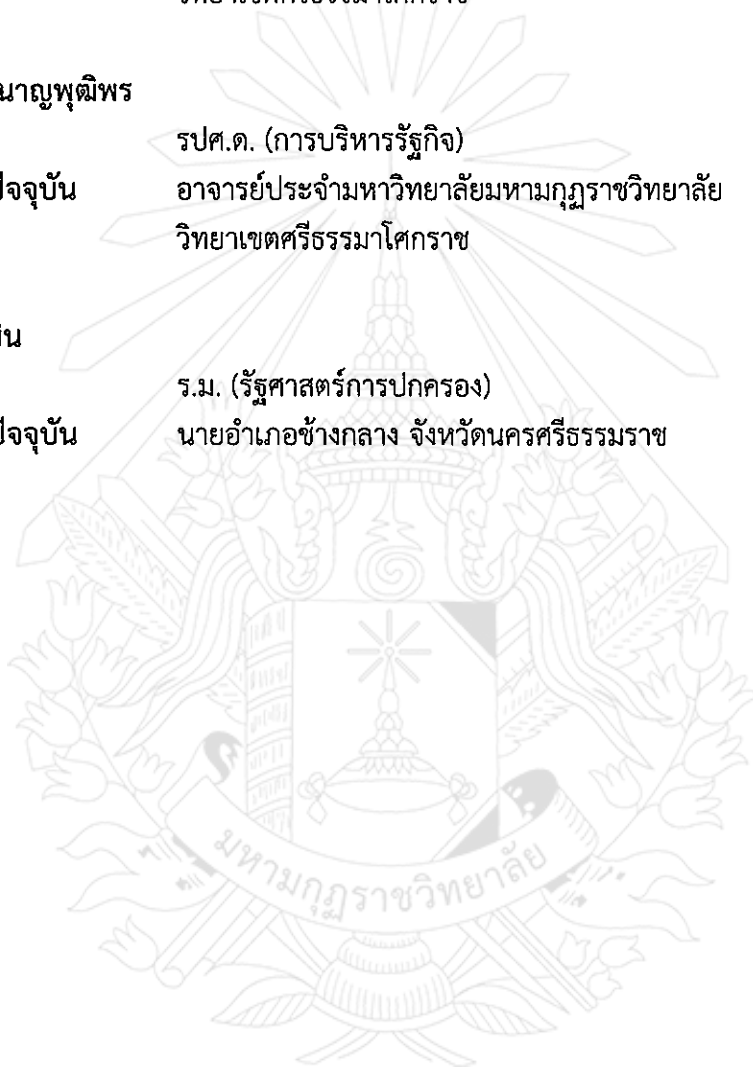
3. นายรัช หงษ์บิน

การศึกษา

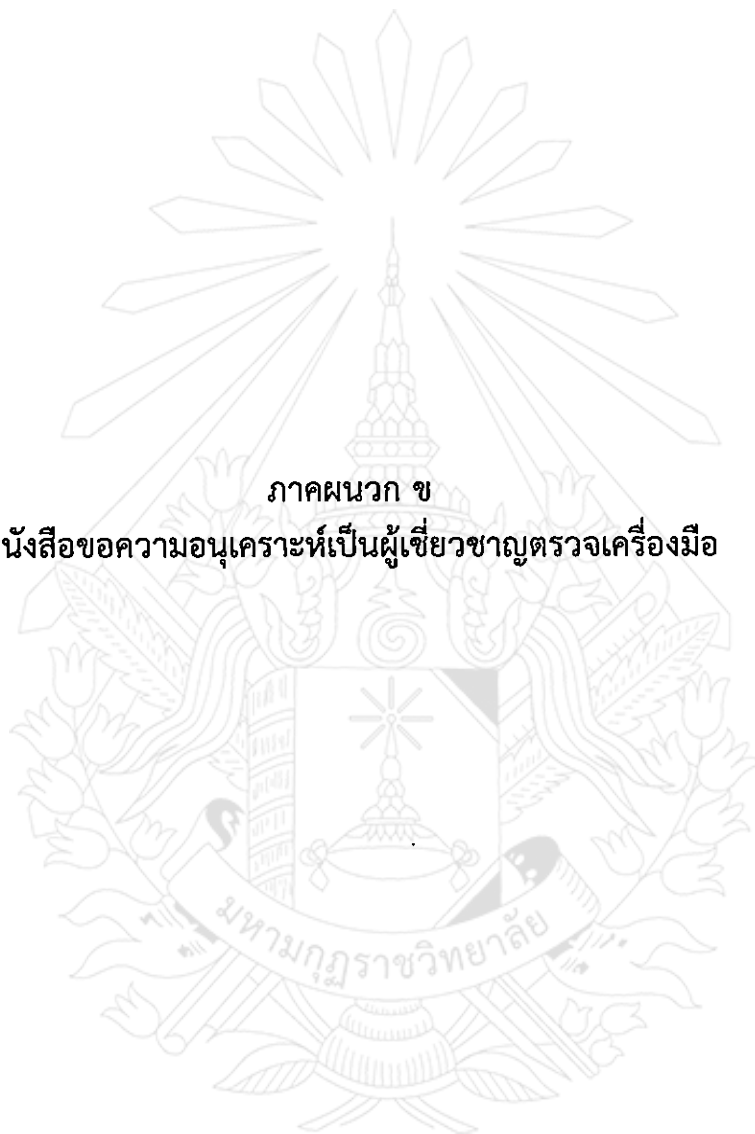
ร.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

ตำแหน่งปัจจุบัน

นายอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕)/๐๒๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
หมู่ที่ ๕ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐๘-๒๒๘๐-๒๒๘๔, ๐๘-๒๒๗๙-๓๓๙๙

๑๑ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.สุภาพ เต็มรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวหนึ่งหทัย มุสิกะนันท์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช (The Participation of Local Politics of People in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province) โดยมี รศ.ดร.กัณฑ์กมล หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างสารนิพนธ์ ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุมัติขอโทษขอคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมมาภีร์, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมมาโคกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๘๖๒๘-๐๖๖๔-๔, ๐-๘๖๒๗-๙๓๓๙-๙

นางอรอนงค์
11 มี.ค. ๕๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช โทร. ๑๐๑๑-๑๐๑๑

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕) / ๑๘๗ วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร

ด้วย นางสาวหนึ่งหทัย มุสิกะนันท์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช (The Participation of Local Politics of People in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province) โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างสารนิพนธ์ ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดตั้งเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษา ต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิต, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมมาโคกราช

อิมฉ / นิตดา ๒๐๗๑๕๕๖ : น

๒๙ ก.ค. ๕๙

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕)/๐๖.๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมราช
หมู่ที่ ๕ ตำบลนาพูน อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐๘-๒๒๘๐-๖๒๔๔, ๐๘-๒๒๗๗-๓๓๗๗

ที่ว่าการอำเภอวังกลาง
เลขที่รับ ๑๒๓๓
วันที่ 29 เดือน ๕
เวลา

๑๓ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายธวัช หงษ์ปิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวหนึ่งหทัย มุสิกะนันท์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอวังกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช (The Participation of Local Politics of People in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province) โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างสารนิพนธ์ ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาร่างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดคั้งเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ

โอกาสนี้

เรียน

๑๑๑. รักษาดูแล
- เพื่อโปรดทราบ

- แนบเอกสารอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ,
เอกสารฉบับเดิมมีเอกสาร

ขอเจริญพร

(พระครูศรีธรรมราชวิจิตร, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

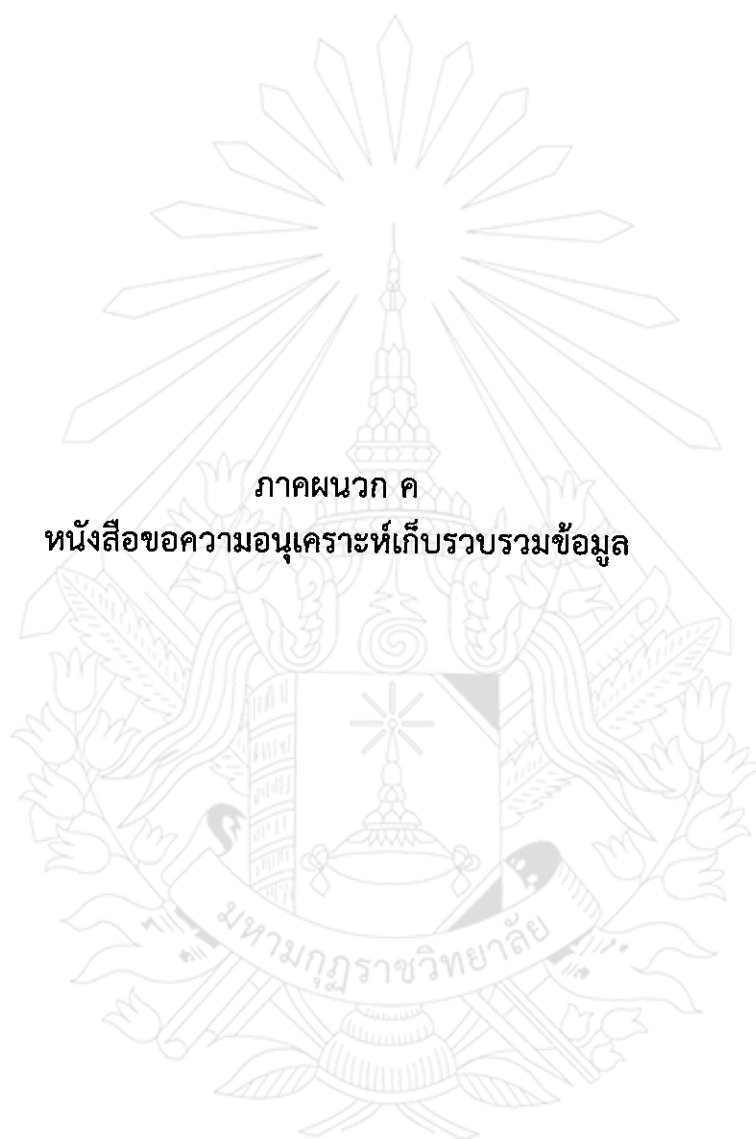
บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๘๖๖๘-๐๖๖๘-๔, ๐-๘๖๖๗-๘๓๓๔-๔

[Handwritten signature]

นายธวัช หงษ์ปิ่น

ปลัดอำเภอผู้ว่าราชการอำเภอวังกลาง
น.ย.อำเภอวังกลาง

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ว่าการอำเภอข้างกลาง
 เลขรับ ๑๖๐๐
 วันที่ ๕ พ.ค. ๒๕๕๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตศรีธรรมาสีเกสร
 หมู่ที่ ๕ ตำบลนาทร อำเภอพรหมเทพ
 จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
 โทร. ๐๘-๖๒๕๐-๖๒๕๕, ๐๘-๖๒๗๗-๓๓๗๗

ที่ ศธ ๖๐๓๔(๒.๕)/๖๒๗

๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายอำเภอข้างกลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๕๐๐ ชุด

ด้วย นางสาวหนึ่งหน้อย มุสิกะนันท์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสีเกสรฯ กำลังดำเนินการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช (The Participation of Local Politics of People in Changklang district, Nakhon Si Thammarat province) โดยมี รศ.ดร.กัมตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

อนึ่ง ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความร่วมมือมายังท่านได้อนุเคราะห์ให้ นางสาวหนึ่งหน้อย มุสิกะนันท์ ได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน และแจกแบบสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ของท่าน เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ

โอกาสนี้

วังนง มอ.ข้างกลาง

- หรือ ป.๕๐๓.๓๔

- โทร ๐๕๐๖๑๓๓.๓

ขอเจริญพร

(พระครูศรีธรรมมาภิรัต, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาสีเกสรฯ
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๘๖๕๘-๐๖๒๕๔๔, ๐-๘๖๒๗-๔๓๓๔-๔

๐๖๑๓๓๓

นายจรัส ทองปิ่น

ปลัดอำเภอ(เจ้าพนักงานปกครอง)ชำนาญการพิเศษรักษาการในตำแหน่ง

นายอำเภอข้างกลาง

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม และค่า IOC

แบบสอบถาม**เรื่อง**

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาตอบตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเพื่อนำผลของการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนในอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นเพิ่มขึ้นต่อไป

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

นางสาวหนึ่งหทัย มุสิกะนันท์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

 1. ชาย 2. หญิง

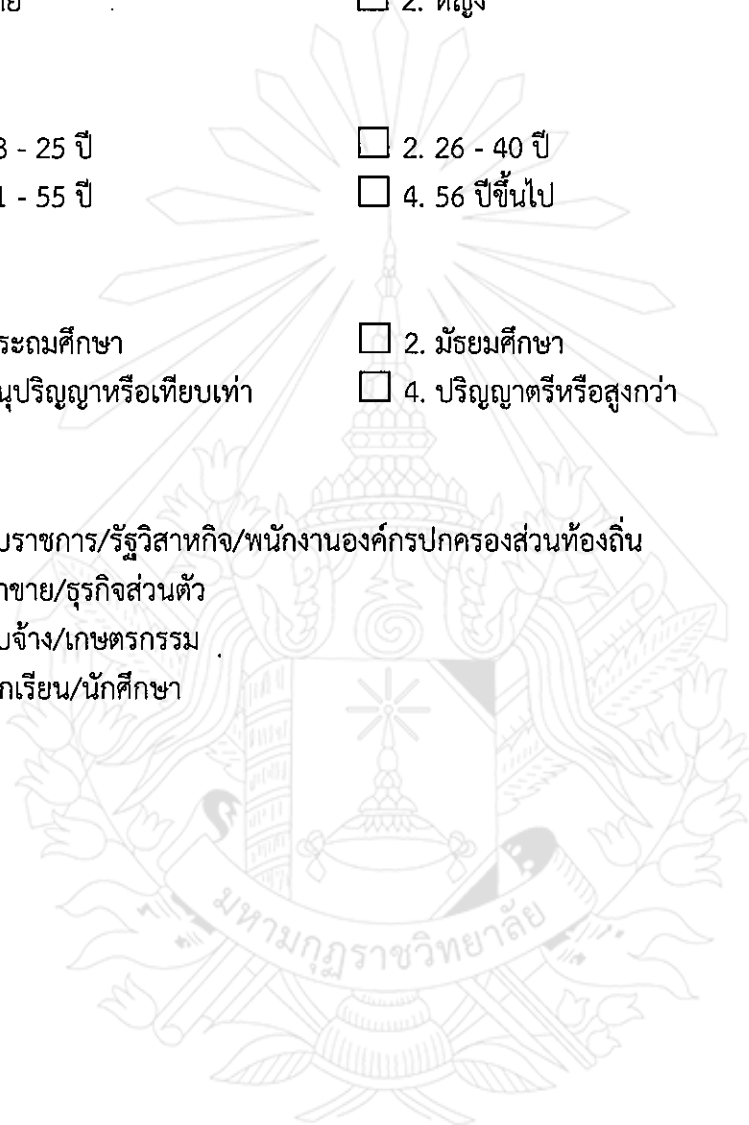
2. อายุ

 1. 18 - 25 ปี 2. 26 - 40 ปี 3. 41 - 55 ปี 4. 56 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษา 3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า 4. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. อาชีพ

 1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 3. รับจ้าง/เกษตรกรรม 4. นักเรียน/นักศึกษา

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เห็นว่าตรงกับระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น		ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง							
1.	ท่านมีส่วนร่วมรับฟังและติดตามข่าวสารทางการเมืองระดับท้องถิ่นจากสื่อต่าง ๆ เพียงใด						
2.	ท่านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นกับบุคคลอื่นรวมถึงการพูดจากถกเถียงเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ้านเพียงใด						
3.	ท่านมีส่วนร่วมติดต่อพูดคุยกับผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายทางการเมืองเพียงใด						
4.	ท่านมีส่วนร่วมติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่การเมืองเพียงใด						
5.	ท่านมีส่วนร่วมให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้านเพียงใด						
6.	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองโดยตรงกับเจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมืองหรือสื่อมวลชนเพียงใด						
7.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นเพียงใด						
8.	ท่านร่วมรับฟังการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นเพียงใด						
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง							
9.	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากน้อยเพียงใด						

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น		ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
10.	ท่านชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง นายองค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มากน้อยเพียงใด						
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายประชาธิปไตยในชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง มากน้อยเพียงใด						
12.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น ช่วยติดโปสเตอร์ พุดหาเสียง นายองค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มากน้อยเพียงใด						
13.	ท่านเป็นผู้นำการหาเสียงในระดับชุมชน ให้กับผู้สมัครนายองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มากน้อยเพียงใด						
ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง							
14.	ท่านร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยเป็นสมาชิกหรืออาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้งเพียงใด						
15.	ท่านร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น มากน้อยเพียงใด						
16.	ท่านร่วมตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกา มากน้อยเพียงใด						
17.	ท่านร่วมติดตามผลการเลือกตั้งท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด						
18.	ท่านร่วมติดตามการนับผลคะแนนทุกครั้งมากน้อยเพียงใด						

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น		ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
19.	ท่านร่วมติดตามตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่และนักการเมืองท้องถิ่น มากน้อยเพียงใด						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัญหา	แนวทางแก้ไขปัญหา
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ....
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ....
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง	3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง ....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

จากการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC : Index of Item Objective Congruence)

จากผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน

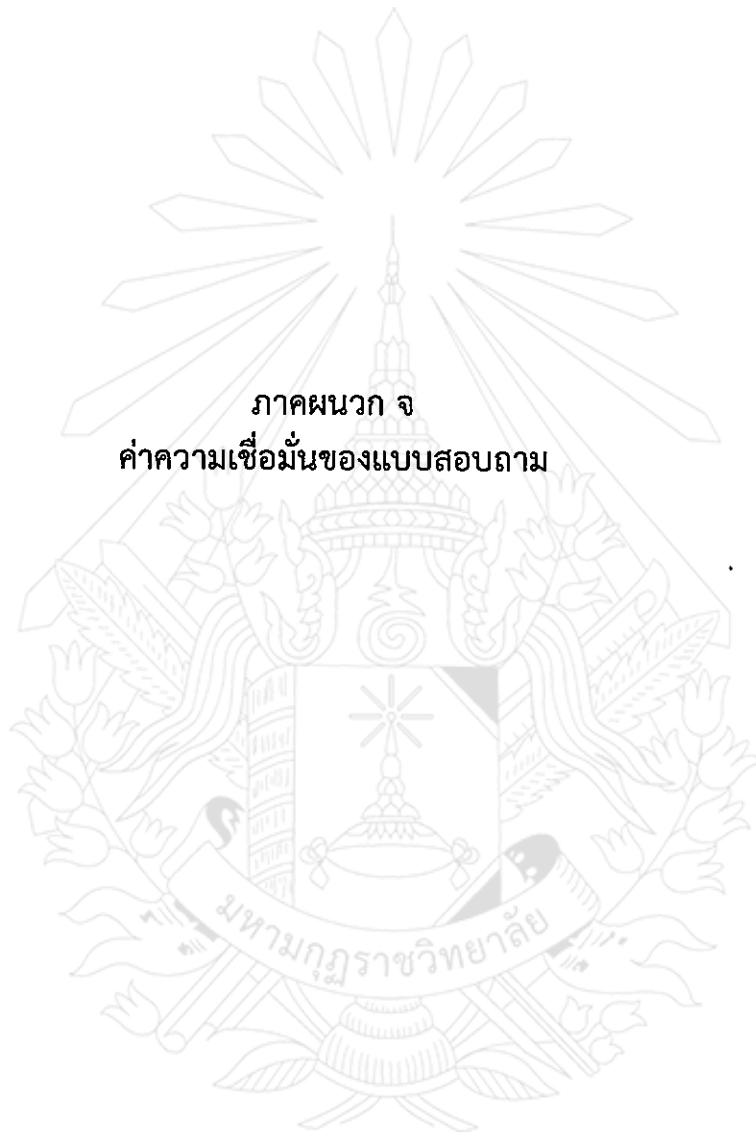
ข้อความ		ผลการตัดสินใจ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ค่า IOC	การ แปลผล
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง						
1.	ท่านมีส่วนร่วมรับฟังและติดตามข่าวสารทางการเมืองระดับท้องถิ่นจากสื่อต่าง ๆ เพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
2.	ท่านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่นกับบุคคลอื่นรวมถึงการพูดจาถกเถียงเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ้านเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
3.	ท่านมีส่วนร่วมติดต่อพูดคุยกับผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายทางการเมืองเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
4.	ท่านมีส่วนร่วมติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่การเมืองเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
5.	ท่านมีส่วนร่วมให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้านเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
6.	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองโดยตรงกับเจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง หรือสื่อมวลชนเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
7.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
8.	ท่านร่วมรับฟังการหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง						
9.	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น นายองค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อความคำถาม		ผลการตัดสินใจ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ค่า IOC	การ แปลผล
10.	ท่านชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง นายองค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายประชาธิปไตยใน ชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง อย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
12.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น ช่วยติดโปสเตอร์ พุดหาเสียง นายองค์การบริหารส่วน ตำบล, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อย เพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
13.	ท่านเป็นผู้นำการหาเสียงในระดับชุมชน ให้กับผู้สมัคร นายองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์ การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง						
14.	ท่านร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยเป็นสมาชิกหรือ อาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการ เลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้งเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
15.	ท่านร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้ง เช่น กรรมการ ประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการ การเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น อย่างน้อย เพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
16.	ท่านร่วมตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตาม กติกาอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
17.	ท่านร่วมติดตามผลการเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างน้อย เพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
18.	ท่านร่วมติดตามการนับผลคะแนนทุกครั้งอย่างน้อย เพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อความ		ผลการตัดสินใจ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ค่า IOC	การ แปลผล
19.	ท่านร่วมติดตามตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่และนักการเมืองท้องถิ่น มากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ภาคผนวก จ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Mean	Std Dev	Cases
1. ข้อ1	4.5667	.5683	30.0
2. ข้อ2	4.8333	.3790	30.0
3. ข้อ3	4.8333	.3790	30.0
4. ข้อ4	4.8333	.3790	30.0
5. ข้อ5	4.7667	.5040	30.0
6. ข้อ6	4.7667	.5040	30.0
7. ข้อ7	4.7667	.5040	30.0
8. ข้อ8	4.8333	.3790	30.0
9. ข้อ9	4.5667	.6261	30.0
10. ข้อ10	4.6333	.5561	30.0
11. ข้อ11	4.6333	.5561	30.0
12. ข้อ12	4.5667	.6261	30.0
13. ข้อ13	4.6333	.5561	30.0
14. ข้อ14	4.6333	.5561	30.0
15. ข้อ15	4.6333	.5561	30.0
16. ข้อ16	4.7000	.4661	30.0
17. ข้อ17	4.7000	.4661	30.0
18. ข้อ18	4.5667	.6261	30.0
19. ข้อ19	4.7000	.4661	30.0

N of Cases = 30.0

Item Means	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	4.6930	4.5667	4.8333	.2667	1.0584	.0098

Reliability Coefficients 19 items

Alpha = .7425   Standardized item alpha = .7254

N of Cases	N of Items	Alpha
30	19	.7425

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล : นางสาวหนึ่งหทัย มุสิกะนันท์
 วัน/เดือน/ปีเกิด : วันเสาร์ ที่ 27 มกราคม 2524
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ 98/1 หมู่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ
 อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษา

พ.ศ. 2546 : บธ.บ. (สาขาการบัญชี)
 สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2549 - 2555 : เจ้าหน้าที่งานพัสดุ
 วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2555 - 2558 : เจ้าหน้าที่งานพัสดุ
 วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2558 - ปัจจุบัน : ครูผู้สอน แผนกวิชาการบัญชี
 วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช